ZIRC ÉS VIDÉKE

PRO URBE-DÍJAS KÖZÉLETI LAP

Új folyam 4. évf. 2. szám | Ára: 400 Ft | Megjelenik havi egy alkalommal | 2021. február 19.

A betlehemi gyermeket is elvitte a betegágyakhoz

Búcsút vettünk dr. Monszpart László főorvos úrtól, városunk díszpolgárától

A járványügyi helyzet miatt szűkebb körben került sor a zirci bazilikában dr. Monszpart László, Zirc Város Díszpolgárának, a zirci kórház korábbi igazgató-főorvosának búcsúztatására, aki január 3-án, 96. életévében távozott az élők sorából.

A szentmisét-requiemet *Nagy Károly* apát-kanonok atya, a veszprémi Szent Mihály bazilika plébánosa mutatta be a zirci származású *Primász Gábor* herendi plébános atyával. A szertartáson *dr. Mohay József* Szent Pál apostol rómaiakhoz írt leveléből idézett. Az apát-kanonok atya dr. Monszpart László búcsúztatásánál a hálaadás fontosságáról beszélt.

Bár életében az egyedüllétet választotta, mégsem volt soha egyedül, nemcsak a munkája, hivatása, hanem a hite is lekötötte. Bátran vállalta a nehéz időkben is, nem volt hajlandó megtagadni Istenét, mint az őskeresztények, akik a vértanúságot is vállalták – mondta róla.

A Szent Lélek közvetítője tudott lenni a betegek között, a munkatársak között, aki el tudta vinni karácsony estéjén a betlehemi gyermeket a betegágyak közé, aki ott tudott lenni a kollégái mellett, aki tudott velük együtt könnyezni, sírni, és tudott könnyezni, amikor meggyógyított egy beteget, és hálatelt szívvel köszönetet mondott az Istennek. A nehéz időkben sem ment külföldre, a magyar földet választotta,

Nagy Károly apát-kanonok mutatta be a szertartást a bazilikában

hűségesen apai és szülői házának hitéhez, megmaradt magyarnak, a teremtmények gyógyítójának a Bakony szívében. „Köszönjük meg testvérünk munkáját, útmutató hitét, életének példáját, áldozatát és szeretetét” – hangzott el a szentmisén Nagy Károly apát-kanonok atya részéről. *(Folytatás a 4. oldalon)*

IRODALMI ÖSSZEÁLLÍTÁS A MAGYAR SZÉPPRÓZA NAPJA ALKALMÁBÓL

A lakók nyolcvan százaléka felvette az oltást a Szent Bernát Idősek Otthonában

Lassan egy éve uralja a koronavírus-járvány elleni védekezés felelősségteljes munkája a Zirci Ciszterci Apátság fenntartásában működő Szent Bernát Idősek Otthonának mindennapi életét. A szabályok fegyelmezett betartásának köszönhetően nem volt koronavírusos megbetegedés az intézményben. Az eredményes védekezést megalapozó intézkedésekről és feladatokról beszélgettünk *Takács Réka* igazgatónővel. (6. oldal)

Az embert látni meg a hivatali ügyekben

Bemutatjuk városunk új jegyzőjét, *Viziné dr. Horváth Judit*ot (5. oldal)

Megújulva térhetnek majd vissza

A Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház elmúlt évére tekintett vissza *dr. Ruttkay-Miklián Eszter* igazgatónő, ismertetve az idei terveket is. (7. oldal)

ÉV SZÁLLÁSA

Már második alkalommal részesült díjazásban a zirci Kinga Apartman az „Év Szállása” versenyen. Riportunk a 16. oldalon olvasható.

Február 25-én a kommunizmus áldozataira emlékezünk

A Zirci Országzászló Alapítvány évről évre bensőséges emlékezéssel adózik a kommunista diktatúrák áldozatainak. A veszélyhelyzet miatt az idei évben nincs lehetőség a rendezvény megtartására, de lélekben emlékeznünk kell.

A kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja, vagy gyakrabban használt elnevezéssel a „Kommunizmus Áldozatainak Emléknapja” megtartását a Magyar Köztársaság Országgyűlésének 2000. június 13-án elfogadott határozata rendelte el. Ennek értelmében minden év február 25-én tartják hazánkban a kommunizmus áldozatainak emléknapját.

Kovács Bélát, a Független Kisgazdapárt főtitkárát 1947-ben ezen a napon a kommunistákkal szembeni kiállása miatt a szovjet hatóságok letartóztatták és a Szovjetunióba vitték, ahol nyolc évet töltött fogságban, először a Gulagon, majd 1951. szeptember 25-től az Állambiztonsági Minisztérium moszkvai központi börtönében. A politikus letartóztatása és fogvatartása az első lépés volt azon az úton, amelynek során a kommunista párt kiiktatta az ellenszegülőket és így haladt a totális egypárti diktatúra kiépítése felé. Az eset ezzel a demokrácia és a szabadságjogok semmibe vételének jelképévé vált, amely a kommunizmus közel ötvenéves uralmát jellemezte. Becslések és levéltári kutatások alapján körülbelül 100 millióra tehető a kommunizmus áldozatainak száma az egész világon.

Ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe a kommunizmus által meghurcolt néhai Olofsson Placid atya 2010-ben Zircen megtartott előadását, melyet a Stúdió KB városi televízió újra le fog adni február 26-án, pénteken 19.00 órakor kezdődő műsorában és annak ismétléseiben.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁSOK

Zirc Városi Önkormányzat értékesítésre meghirdeti a 2358/13 és 2358/14 hrsz.-ú (Győri utca) lakótelkeit, a Zirc, Alkotmány u. 1/C. szám alatti „óvoda” megnevezésű, 655 m² területű társasházi ingatlanból 584 m² területű ingatlanrészt; valamint a Zirc, Győri utca 14. földszint 4. szám alatti 45 m² alapterületű lakóingatlant.

A részletes pályázati kiírások megtekinthetők a Városháza hirdetőtábláján, a város honlapján (www.zirc.hu), valamint munkaidőben a Zirci Közös Önkormányzati Hivatal Városüzemeltetési Osztályán (Zirc, Március 15. tér 1. fszt. 106. iroda, Tel.: +36-88/593-705, +36-30/8686-626).

A pályázatok beérkezésének határideje:
2021. március 8. (hétfő) 16 ^{00} óra

Wittmann Gyula bácsira emlékezve
„Notári”

A faluban megszólalt a Kistemplom harangja.
A „falu”, a Zirciek csak így hívták a Kossuth utcai parasztsort. Gyula bácsiért szól a harang, készül a nagy útra az utolsó előtti zirci „parasztember” mert így tartották egymást számon.
Legszívesebben lovakkal ment volna, ahogy én ismertem, hű társai voltak régen a lovak.
Gyönyörű istálló, méretes pajta, pedáns ólak, ezek jellemezték Gyula bácsi portáját.
Régi időben ez mind tele volt élettel.
Keményen dolgozott egész életében, de nem volt elkeseredett ember, örömét lelte a munkájában.
A németek betelepítése kapcsán fél napot beszélgettem vele, milyen volt az élet, milyenek voltak a szokások, ünnepek.
Mindenre nagyon jól emlékezett, fényképeket mutatott, hozzá elmesélte a történeteket is. Ha a „faluban” jártam, mindig megálltam a kerítésénél és gyönyörködtem a nagy, széles portában, odajött hozzám és elkezdtünk beszélgetni a mezőgazdaságról. Sok mindent ma is alkalmazok, amit Tőle hallottam.
Az egyházközségi testületben is együtt voltunk egy darabig, míg fiatalabb volt.
Komoly, megfontolt embert ismertem meg közelebbről.
Amikor a hősi emlékműnél csináltunk valamit, mindig érdeklődött, hogy mi történik a „faluban”, és akkor jött a beszélgetés.
Gyula bácsi halálhíre megrendített, elment az utolsó előtti igazi zirci PARASZTEMBER.
Elkísértem utolsó útjára, őseink temetőjébe, ahol egész rokonsága pihen.
NYUGODJÉK BÉKÉBEN.

Máj János

1%

Segítő Kezek Zirc Alapítvány

Kérjük, támogassa adója 1%-val a Segítő Kezek Zirc Alapítványt, amely 22 éve segíti a céljaiban meghatározott, Zirc közigazgatási területén élő hátrányos helyzetű, mozgásában, látásában, pszichésen, értelmi képességeiben sérült, rászoruló embereket.
Ezt tettük az elmúlt évben is, segélyek, élelmiszercsomagok, Béres Csepp, burgonya osztásával. Csoportjaink tagjainak pedig kirándulási élményekkel.
Adószámunk: 18928516-1-19

Zirci Erzsébet Kórház Alapítvány

Tisztelettel kérjük és köszönettel fogadjuk az adó 1%-os felajánlásokat. **Adószámunk**: 19258012 – 1 – 19
A Zirci Takarékbanknál vezetett számlaszámunk: 73900030 – 10000018
Az alapítvány célja, fő tevékenysége: Kiegészíteni az intézmény költségvetésében biztosított pénzösszeget, Zirc város és a városkörnyék minőségi, színvonalas egészségügyi ellátásának fejlesztése érdekében.
Az elmúlt években az alapítvány az alábbi eszközök beszerzését támogatta: Sebgyógyulást elősegítő kötözőkocsi; A rehabilitáció területén alkalmazott korszerű, a hatékony gyógyulást elősegítő függesztő rács és masszázságy; Az egynapos sebészeti ellátásban alkalmazott arthroscopos optika; Sebészeti műtéti kézi műszer; Antidecubitor matrac a krónikus fekvőbetegek ellátásának segítésére.
A kuratórium tagjai: Beke Gyuláné, Dr. Hevesi Gusztáv, Hédl Sándor, Simon Mihály, elnöke: Müller Anikó

Beszámoló az elmúlt időszak polgármesteri döntéseiről

A kihirdetett veszélyhelyzetben, a katasztrófavédelmi törvény alapján Zirc Városi Önkormányzat Képviselő-testületének hatáskörét a polgármester gyakorolja, aki döntéseit a képviselők véleményének, javaslatainak figyelembevételével hozta meg.

A legutóbb született döntések közepette megtörtént egy három éve húzódó folyamat, a településfejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök felülvizsgálatára irányuló eljárás véleményezési szakaszának lezárása. A helyi építési szabályzat tervezett módosításával kapcsolatban nyolc részletkérdés várt még eldöntésre. A dokumentum megküldésre kerül az államigazgatási szerveknek, majd – végső szakmai véleményezésre – az állami főépítészi hatáskörben eljáró Veszprém Megyei Kormányhivatal részére.

A Békefi Antal Városi Könyvtár vizesblokk feletti lapostető felújítása tárgyában indított ajánlatkérési eljárás a belső munkák tekintetében eredményesnek minősült, nyertesének pedig az Ambisza Építőipari Kft-t nevezték meg. A külső munkák vonatkozásában új beszerzési eljárás kerül majd kiírásra.

Az Alkotmány utcában található félkomfortos önkormányzati bérlakás piaci alapon történő bérbeadásáról már korábban döntés született, most a bérlő kijelölésére került sor.

Januárban döntések hosszú sora született meg, több olyan volt, amely a „Zirc, Zöld város a Magas-Bakonyban” elnevezésű projekthez kapcsolódik. Többlettámogatási igény benyújtásáról, az opcionális tételek megrendeléséről, s azok finanszírozásáról szóló döntések születtek.

A középiskolai tanulmányi ösztöndíjpályázat első félévi kiírásáról is januárban született döntés. Több mint harminc pályázat érkezett, melyek azóta elbírálásra kerültek.

A tervezett egyes étkeztetéseket érintő, idei évre vonatkozó kismértékű térítési díjemelésről hozott korábbi döntéseket hatályon kívül kellett helyezni a vonatkozó kormányrendelet alapján, így nem történik változás a tavalyi díjakhoz képest.

A közösségi együttélés alapvető szabályairól szóló önkormányzati rendelet módosítására magasabb rendű jogszabály változása okán volt szükség.

Elfogadásra került a „Zirci Városüzemeltetés” Közhasznú Nonprofit Kft. 2021. évre szóló Közhasznúsági és Feladat-ellátási Szerződése is, amelynek keretében az önkormányzat közel 91 millió forintot biztosít a feladatok ellátásához.

Az Észak-Balatoni Térség Regionális Települési Szilárdhulladék-kezelési Önkormányzati Társulás 2020. évi beszámolója is elfogadásra került.

Több határozat is született a Zirci Közös Önkormányzati Hivatalhoz kapcsolódóan. Az egyik a 2021. évi költségvetés volt, amely 232 654 868 forint összegben került elfogadásra. Az önkormányzati hivatalban foglalkoztatott köztisztviselők ez évi illetményalapjának megállapításáról szóló önkormányzati rendelet megalkotása is megtörtént. Az önkormányzat által fenntartott intézményekben 2021. március 1-jétől tervezett egységes elvek mentén megvalósítandó bérfejlesztésről szóló előterjesztés is elfogadásra került.

Helyt adott az önkormányzat a Zirci Sporthorgász Egyesület kérelmének, és a tulajdonában lévő Rákóczi téri volt trafik épületét térítésmentes használatba adta számukra május végéig, ahol az egyesület tagjai a horgászokmányaikkal kapcsolatos ügyeiket tudják intézni.

A „Zirc Kultúrájáért” Alapítvány LEADER-pályázaton elnyert támogatás felhasználási, és azzal való elszámolási határidejének módosítására irányuló kérelme is támogatást nyert. *(kg)*

Felújították a nemzetiségi önkormányzat épületét

Befejeződtek a Zirci Német Nemzetiségi Önkormányzat épületének belső felújítási munkálatai, melyet a járványhelyzet miatt elmaradt programokra szánt forrásból valósítottak meg.

– Az elmúlt évben a vírushelyzet miatt nem tudtunk úgy működni, ahogy szerettünk volna. Nagyon sok tervezett programunk elmaradt, nem lehetett rendezvényeket, összejöveteleket megtartani. Ha nem használjuk fel a központilag kapott támogatásunkat, akkor a pénzmaradványt vissza kellett volna fizetni, mi viszont arra törekedtünk, hogy maradjon helyben a forrás, ezért a testület – a pártoló tagokkal és a Deutscklubbal egyetértésben – úgy döntött, hogy belső felújítást végez el az önkormányzat épületében – mondta el *Hédl József*, a Zirci Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke.

A felújítási munkálatok már tavalyelőtt kezdetét vették, amikor a konyhai rész járólapját cserélték le. Az elmúlt évben, a pénzmaradványból megtörtént a festés, ablakcsere, és a csőtörést is rendezni tudták a mosdóban. Idén új parkettát kapott a nagyterem és az ülésterem, melyhez az anyagot még decemberben vásárolták meg, a kivitelezési munkálatok pedig a napokban fejeződtek be. A berendezési eszközök mozgatásában segítségükre voltak a nemzetiségi önkormányzat mellett működő, az épületet szintén használó Deutscklub tagjai, a takarítási feladatokból pedig az önkormányzati testület hölgy tagjai veszik ki a részüket.

A belső felújítási munkálatok utolsó fázisaként új parkettát kaptak a nemzetiségi önkormányzat helyiségei. Balról: Máj János, Baranyai József, Tenk Mihály és Bittmann Károly a visszapakolás előtt (Fotó: Hédl József)

A Zirci Német Nemzetiségi Önkormányzat az elmúlt évben eredményesen pályázott a Zirci Reguly Antal Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola szociális blokkjának a felújítására is. A beruházás tervezett költsége két millió forint volt, az elnyert pályázati forráshoz mintegy fél millió forint saját forrást biztosítottak, és ugyanekkora összeggel támogatták a városi önkormányzatot a járványhelyzettel összefüggő intézkedésekben.

Hédl József bízik az oltások sikerében, a járvány lecsengésében, ezért a nyári, őszi időszakra betervezik azokat a programokat, amelyeket az elmúlt évben is szerettek volna megvalósítani. A nemzetiségi önkormányzatok az előző évi tevékenységüket értékelve, pontszám alapján kapják a feladatalapú támogatást. A járványhelyzet azonban erősen befolyásolta a teljesítőképességet, ezért a kormány hozott egy olyan rendeletet, melynek értelmében a 2019. évi pontszámok értékét veszik figyelembe az idei támogatás megítélésénél. Ennek megfelelően mintegy két millió forintos támogatással számolhatnak erre az évre vonatkozóan.

KG

A betlehemi gyermeket is elvitte a betegágyakhoz

Búcsút vettünk dr. Monszpart László főorvos úrtól, városunk díszpolgárától

(Folytatás az 1. oldalról)

„Egy letűnt kor utolsó tanújától, a klasszikus sebészet iskolatanító főorvosától, egy kisvárosi kórházat harminc éven át vezető igazgatótól, atyai tanítómestertől, egy nagyszerű embertől búcsúzunk” – mondta *dr. Végh György* főorvos, a Budapesti Baleseti Intézet igazgatóhelyettese, aki egykoron Zircen, Monszpart főorvos úrnál kezdte az orvosi pályáját.

Személyes élményeinek felelevenítésével idézte meg „atyai tanítómesterének” alakját, és a szentbeszédben elhangzottakat is nyomatékosította: „Ifjabb dr. Monszpart László nevét említve, életútjára visszaemlékezve elsősorban hálásak lehetünk. Hálásak azért a harminc esztendőért, amit a zirci kórház igazgatójaként a betegekért, a dolgozókért tett. Iskolateremtő vezető volt. A zirci sebészet precíz műtétei, magas szintű baleseti sebészeti eljárásai nyomán a megyében, sőt országszerte elismerésre tett szert. A zirci kórház minden osztályának védjegye volt a családias légkör, a betegeket szerető és tisztelő magatartás minden dolgozó részéről”.

Dr. Monszpart László portréja nyolcvanéves korából (Dr. Mohay József archívumából)

Ő is részese lehetett a zirci kórházban hagyományos ünnepi szokásoknak, amelyet szintén dr. Monszpart László igazgató vezetett be. Emlékszik azokra a pillanatokra, amikor nemcsak a sebészetet, hanem a kórház összes osztályát végiglátogatta, vizit gyanánt mindenkivel kezet fogott és áldott ünnepeket kívánt, még annak is, aki nem volt az eszméleténél.

„Vannak események, történelmi alakok, akikre minden korban tisztelettel, méltón emlékeznek. Úgy gondolom, ez a kis helyi közösség, a zirci kórház dolgozói, Zirc város polgárai, a bakonyi térség, a magyar sebész- és más sebésztársadalom mindig méltóképpen, tisztelettel fog emlékezni saját kis történelmének arra a részletére, amit ifj. dr. Monszpart László neve és munkássága fémjelez” – mondta emlékezőbeszédében dr. Végh György.

A nekrológot követően egy javaslattal is előállt: a kiskunhalasi kórház id. Monszpart László tiszteletére a Monszpart László utcában van. „Milyen méltó és megérdemelt lenne, ha a Zirci Erzsébet Kórház ifj. dr. Monszpart László, a város díszpolgára, harminc éven át a kórházi igazgatója, több tízezer meggyógyított beteg emlékére az ő nevét viselő utcában lenne”.

Végül a Lovas Szövetség képviseletében *Prutkay Zoltán* szólt az egybegyűltekhez. Kiemelte, hogy dr. Monszpart László gyermekkorából hozott állatszeretete, lovak iránti szeretete meghatározó hobbi és szerelem volt számára, mely egész életében végigkísérte. Vecsenypusztai birtokán csodálatos lovas-képekkel, relikviákkal vette magát körbe, szinte egy kis múzeumot alakított ki maga körül. Az istálló és a kocsiszín megtelt jobbnál jobb lovakkal, szebbnél szebb hintókkal, hajtókocsikkal, szerszámokkal. Ekkor ismerkedett meg segítőjével, Zsuzsával, aki később élettársa lett, nagy szeretetben és békében éltek egymás mellett.

A szentmise előtt és után az emlékezők egy-egy szál fehér rózsát helyeztek el dr. Monszpart László hamvainál. Szülővárosában, Kiskunhalason helyezik majd végső nyugalomra.

Dr. Végh György főorvos, a Budapesti Baleseti Intézet igazgatóhelyettese bensőséges gondolatokkal búcsúzott

Háláját fejezte ki azért, hogy egy olyan sebészeti iskola neveltje lehetett, ahol dr. Monszpart Lászó mellett dr. Ehrenberger József főorvos úrtól a baleseti sebészeti műtéteket, eljárásokat, az általános orvosi viselkedést, a betegvizsgálat, a betegekkel való közvetlen, ámde tisztelettudó kommunikáció minden csínját-bínját elsajátíthatták. Ugyanakkor hangsúlyozta, hálás lehet dr. Monszpart Lászlónak a magyar traumatológus szakma is, aki ifjú sebész-gyakornokként itt, a Bakony fővárosában ismerkedett meg a klasszikus traumatológia gyakorlatával. Életútjából felidézte, hogy 1958-ban, a Monszpart és Böhler család között, még az első világháborúig visszanyúló baráti kapcsolat révén ifj. dr. Monszpart László a pécsi egyetem sebészeti-klinikai adjunktusaként tanulmányúton vehetett részt Bécsben, majd Linzben, ahol a korszerű böhleri traumatológiai elveket tanulhatta. Lorenz Böhler professzor traumatológiai alapműnek számító könyvének 1961-es első magyarországi megjelenését a Monszpart családdal való kapcsolatának, valamint személyesen Monszpart Lászlónak köszönhette, akinek igazgatói kinevezését követően engedélyezték a magyar nyelvű kiadást.

Zirc Városi Önkormányzat saját halottjának tekinti dr. Monszpart Lászlót – Ottó Péter polgármester főhajtása

KG

Mindig az embert látni meg a hivatali ügyekben

Riport városunk közelmúltban kinevezett jegyzőjével, Viziné dr. Horváth Judittal

Tavaly októberben nevezték ki Zirc város jegyzőjévé *Viziné dr. Horváth Judit*ot. Eddigi tapasztalatairól, az új munkakör kihívásairól és zirci kötődéséről beszélgettünk vele.

Viziné dr. Horváth Judit zirci születésű és itt is élt huszonöt éven keresztül, így amikor arról kérdezzük, milyen érzésekkel töltötte el, hogy kinevezték szülővárosa jegyzőjének, előbb a könnyek gyülekeznek a szemében, és csak azután következnek a szavak. – Amikor megláttam a jegyzői pályázatot, hazahúzott a szívem, és rögtön tudtam, hogy jelentkezni fogok rá. Örömmel jövök haza, de néha még mindig hihetetlen, hogy a szülővárosom jegyzője vagyok.

1984-ben született, abban az esztendőben, amikor városi rangot kapott Zirc, igaz, csaknem egy évvel fiatalabb a település ebbéli státuszának elnyerésénél. Az akkor még létező Békefi Antal Általános Iskola diákja volt, majd a veszprémi Vetési Albert Gimnáziumban érettségizett. Budapesten, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán diplomázott jogászként, és elvégzett egy kétéves közbeszerzési szakjogász képzést is.

Emlékszik, az egyetemi tanulmányokat követően megfordult a fejében, hogy Zircen kamatoztassa a tudását, de aztán férje munkahelyéhez igazodva elköltöztek, majd életet adott első gyermekének, nem sokkal később pedig jött a második gyermek is a családba. 2015-ben a közigazgatásban helyezkedett el, legutóbb a Móri Polgármesteri Hivatal Adóirodáját vezette.

– Általánosságban is elmondható, de a mostani veszélyhelyzetben különösképpen, hogy a közigazgatás egy gyorsan változó, jogszabályokkal sűrűn átszőtt terület. Ezekhez igazodni és erre reagálni önmagában kihívást jelent. A hivatali munkatársak megfelelő hozzáállásának köszönhetően azonban jól működik a helyi szintű végrehajtás – osztja meg velünk eddigi tapasztalatait városunk jegyzője. Hozzáteszi azt is, hogy a közszolgálat nem annyira népszerű terület – amiben nyilván a versenyszférától elmaradó bérezés is közrejátszik –, ugyanakkor örömét fejezi ki, hogy sok pályázat érkezett az önkormányzati hivatal betöltetlen állásaira.

Számára egyértelműen előnyt jelentett a beilleszkedésnél, hogy sokan emlékeztek rá kislánykorából, amiért annak idején ő is sokat tett, hiszen aktívan kivette a részét a közösségi életből: benne volt a zirci cserkészcsapatban, a diákönkormányzatban, rendszeresen részt vett szavalóversenyeken, fiatal önkéntesként szervezője volt a Zirci Bulinak. Úgy érzi, van egy meglévő bizalom, nyitottság azok irányából, akik ismerték őt az itt eltöltött évekből. Azáltal pedig, hogy itt született, itt nőtt fel, azt mondja, a sajátjának tekinti ezt a települést, és ez a szoros kötődés nagyban segíti őt, hogy átgondolt és hosszútávú döntéseket tudjon hozni. Kiemeli azt is, hogy befogadó és lelkes csapatot ismert meg a hivatal személyi állományában.

– A jegyzői munkakör alapvetően két részre oszlik. Az egyik az államigazgatási, hatósági ügyek vitele, a másik része pedig a képviselő-testület döntéseinek a végrehajtása. Úgy gondolom, hogy egy jól működő önkormányzat mögött ott kell állnia egy dinamikusan működő hivatalnak. Ennek megvalósítása, valamint a precíz, ügyfélbarát ügyintézés mindennapos feladatok – érzékelteti a célkitűzéseit Viziné dr. Horváth Judit, hangsúlyozva, hogy a jogszabályoktól erősen kötött területről beszélhetünk. Ugyanakkor fontosnak tartja, egyfajta hitvallásának is tekinti, hogy a szabályozottsággal összhangban, minden hivatali ügyben az embert lássa meg.

A zirci születésű Viziné dr. Horváth Juditot tavaly októberben nevezték ki városunk jegyzőjévé

Judit sok szép emléket őriz szülőhelyéről, ezek közül kiemeli csodás gyerekkorának nagy teleit. Szeretné, ha ebből az élményből gyermekei is részesülnének, így amikor esik a hó, máris jönnek Zircre szánkózni. Ma is meglévő barátságokat, kapcsolatokat hozott számára a Szent Bernát Cserkészcsapatban eltöltött tíz év, és a Három-hegyi „BULI” is felejthetetlen... Szeret olvasni, elsősorban önéletrajzi és történelmi regényeket, de Fekete István könyveit és a krimiket is előszeretettel veszi a kezébe. Közös szabadidő-eltöltés a családdal a túrázás, most például elhatározták, hogy teljesítik az Országos Kék Túrát, és a közeli hegységeket már sikerült is meghódítaniuk.

A város látványos fejlődését már inkább külső szemlélőként követte végig, és jóérzéssel töltötte el, amikor szülőhelyére rendszeresen hazalátogatván folyamatosan megújuló terek, épületek fogadták.

Zirc várossá nyilvánításának húszéves jubileumi ünnepségén, 2004-ben egyike volt azon diákoknak, akik „évfolyamtársként” arról beszéltek a Városházán, hogy mit is jelent, mit adott számukra a szülőföld. Most, ugyanezen a helyen, lassan újabb húsz év múltán, jegyzőként azt mondja: – Számomra egy életérzés ez a város, aminek gyökere nyilván az itt eltöltött huszonöt év. Ha egészségesek egy fának a gyökerei, akkor az virágzik, bő termést hoz. Én itt vagyok önmagam, úgy érzem, hogy itt kell folytatnom az életemet.

KG

Járványügyi körkép I. – Szent Bernát Idősek Otthona

Lassan egy éve uralja a koronavírus-járvány elleni védekezés felelősségteljes munkája a Zirci Ciszterci Apátság fenntartásában működő Szent Bernát Idősek Otthonának mindennapi életét. A szabályok fegyelmezett betartásának köszönhetően nem volt koronavírusos megbetegedés az intézményben. Az eredményes védekezést megalapozó intézkedésekről és feladatokról beszélgettünk *Takács Réka* igazgatónővel.

– Hogyan készültek fel a legveszélyeztetettebb korosztályú lakóik érdekében bevezetett feladatok ellátására az Otthon munkatársai?

– A COVID-19 járvány ismeretlen volt mindannyiunk számára és minden eddiginél nagyobb kihívás elé állítja a szociális ellátórendszert, ahogy ezt megéljük a Szent Bernát Idősek Otthonában is. Valamennyi gondozottunkról elmondható, hogy legalább egy, esetenként több krónikus betegséggel rendelkeznek, ami a koruknál és egészségügyi állapotuknál fogva a járványos megbetegedés tekintetében súlyosbító tényező. Ebből fakadóan dolgozóinkra még nagyobb pszichés nyomás nehezedik. A kollégák érzik a felelősség súlyát, hiszen tudatában vannak annak, ha ők maguk nem tartják be a szabályokat, annak súlyos következményei lehetnek az Otthon lakóira nézve. Kitartásukért, elhivatottságukért köszönet jár nekik! Törekszünk arra, hogy dolgozóink felé kinyilvánítsuk, milyen fontos, felelősségteljes munkát végeznek, ezért áldozatos munkájukat tavaly két alkalommal anyagilag is elismertük. Felmértük, hogy mi az a minimum létszám, amivel esetleges dolgozói megbetegedések esetén is tudjuk működtetni az Otthont, ennek érdekében a szakdolgozók létszámát a jogszabályban előírt 19,2 fő létszám felett, 24 fővel biztosítottuk, és jelenleg is hirdetünk állást.

– Milyen szabályokat kellett bevezetni, milyen védőeszközöket kellett beszerezni?

– Az Emberi Erőforrások Minisztere utasításainak megfelelően tavaly elkészítettem az Otthon Intézkedési Tervét, Eljárásrendjét, Izolációs Tervét, Infekciókontroll Szabályzatát és a járvány alatti kapcsolattartás Eljárásrendjét. Dolgozóinknak minden előírt protokollt el kellett sajátítaniuk, mindenkinek a saját szakmaterületén előírt szabályokat fokozott figyelemmel be kell tartania, és ezek ellenőrzése folyamatos. Az Otthon háziorvosa, *dr. Buda Imre*, vezető ápolónkkal, *Bangár Enikővel* közösen külön tanfolyamot tartott dolgozóinknak az infekciókontroll és az elkülönítés szabályairól. Az esetleg fertőzött ellátott elkülönítése érdekében több szobát kellett megfelelően felkészítenünk, amihez beszereztünk tíz darab betegágyat a hozzá tartozó matracokkal. A Kormányzat is biztosított védőfelszereléseket, de magunk is folyamatosan vásárolunk eszközöket. A kezdeti nehézségek után már minden védőfelszerelésből legalább egy hónapra (sebészeti szájmaszkokból fél évre) előre rendelkezésre állnak a saját készleteink. A védekezéshez hozzátartozik, hogy ellátottaink számára novembertől biztosítjuk a D- és C-vitamint. Munkánkat sokan segítették különböző adományokkal, amiért nagyon hálásak vagyunk.

– Hogyan érintették az intézmény főzőkonyháját a járványügyi szabályok?

– A külső étkezők részére márciustól júniusig csak egyszer használatos ételtároló dobozban biztosíthattuk az ételek elvitelét. Júliustól szeptemberig – az asztalok megfelelő távolságra elhelyezésével és a szükséges védőintézkedések betartása mellett – működhetett a vendégétkezők részére az étterem. Október 1-től újra a csak egyszer használatos dobozokban elvitelre kellett visszaállnunk, majd a konyhai dolgozók Covid-érintettsége okán december 1-től 2021. január 11-ig nem tudtuk biztosítani a külső vendégétkezők részére az étkezést.

– Mikortól indult, és milyen eredménnyel zajlott az Otthonban a tesztelés?

– November 20-tól január közepéig heti rendszerességgel zajlott intézményünk dolgozóinak COVID-19 gyorstesztelése. Ahogy a szükséges védőfelszereléseket, úgy a teszteket is hetente kellett igényelni a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságtól (SZGYF). A gyorstesztek levételét az Otthon háziorvosa végezte el hetente mind az 52 fő foglalkoztatott esetében. Intézményünk önállóan is vásárolt COVID-19 gyorsteszteket, melyekkel az Otthon lakóinak gyorstesztelését tudjuk biztosítani, egyelőre azoknál az ellátottaknál, akik több napos kórházi ellátást követően kerülnek vissza hozzánk. Intézményünk tavaly március óta mindent megtesz a járvány elkerülése érdekében, és a szabályok fegyelmezett betartásának köszönhetően nem volt koronavírusos megbetegedés az Otthonban.

– A járvány terjedésének megakadályozása érdekében hozott óvintézkedések betartása mindenkinek érdeke és feladata, de hogyan viselik a hosszú bezártságot az Otthon lakói?

– A járvány időbeli elhúzódása miatt nagyon kell figyelnünk a gondozottaknak a védekezéssel kapcsolatos korlátozottságból, bezártságból és a betegségtől való félelemből fakadó, nagyfokú pszichés terhére is. A tavaszi és az őszi hónapok bezártsága alatt lakóinknak csak virtuális kapcsolattartásra volt lehetőségük, amit még úgy is nagyon nehezen viseltek el, ha minden segítséget megadtak számukra a gondozóink. A Nemzeti Népegészségügyi Központ javaslatai alapján elkészített Eljárásrendünkben meghatározottak szerint, a fenntartó Apátság segítségével decemberben egy olyan látogatópontot alakítottunk ki, ahol nincs fizikális érintkezés az ellátott és hozzátartozója között, ezzel a fertőzés átadásának lehetősége kizárt. A több hónapja tartó látogatási és kijárási korlátozás után lakóink és hozzátartozóik rendszeresen és boldogan élnek a személyes találkozások lehetőségével, ami nagyban segít elviselni számukra a kényszerű bezártságot. Aktuális betegség, vagy krónikus állapot, fogyatékosság okán ágyhoz kötött, így az intézményen belüli mozgásukban korlátozott ellátottak esetében is elengedhetetlen a személyes kapcsolattartás, de mert nem rendelkezünk mozgatható betegágyakkal, ezen lakóinkat nem tudjuk a látogatópontra eljuttatni. Esetükben az Otthon igazgatója engedélyezi a személyes találkozásokat. Végstádiumú betegeink látogatását időkorlát nélkül biztosítjuk. A két utóbbi látogatási forma is előzetes időpont-egyeztetéssel, és a járványügyi előírások szigorú betartásával valósul meg.

– Az idősotthonok a koronavírus fertőzés szempontjából kiemelt kockázati csoportba tartoznak, ezért nagy jelentőséggel bír, hogy mind a gondozottak, mind az őket ellátó dolgozók minél nagyobb számban részesüljenek a vakcinából. Mikor és hogyan zajlott az oltás az intézményben?

– Január 6-án kaptunk egy írásos megkeresést az SZGYF-től, melyben az Otthonban dolgozók és ellátottak oltási hajlandóságát mérték fel. Lakóinkat több ízben megkeresték szociális munkatársaink, akik tájékoztatták őket a koronavírus elleni oltás fontosságáról, és a részükre rendelkezésre álló, beoltásra kerülő Pfizer/BioNTech vakcináról. Lehetőség nyílt a hozzátartozókkal történő átbeszélésre is, a gondnokság alatt álló ellátottak esetében pedig a törvényes képviselő megkeresése, tájékoztatása is megtörtént. Az Otthonban lakók és dolgozók beoltását a Veszprém Megyei Védelmi Bizottság szervezésében a Veszprémi Csolnoky Ferenc Kórház ápolási igazgatója, illetve az általa összeállított oltócsapat végezte, először január 28-án. *Dr. Buda Imre* háziorvosunk, az ellátottak egészségi állapota és az oltás lehetséges felvétele kapcsán egy előszűrést végzett, és az oltás napján is mindvégig segítette az oltócsapat munkáját. A dolgozók beoltása az Otthon orvosi rendelőjében történt, az oltócsapat másik fele ellátottjainkat oltotta be saját lakrészükben. A vakcinák beadása minden probléma nélkül, akadálymentesen lezajlott, súlyos, hirtelen fellépő reakció senkinél nem jelentkezett és súlyos szövődmény sem alakult ki. Néhány esetben volt tapasztalható ellátottainknál aluszékonyság, fáradékonyság, és két cukorbeteg lakó esetében magasabb vércukor érték, azonban ezek fél nap alatt normalizálódtak. A koronavírus elleni védőoltást felvenni szándékozók, illetve a már beoltottak esetében elmondható, hogy dolgozóink több mint fele válik védetté, és lakóink nyolcvan százaléka is felvette, illetve felveszi az oltást. Az időközben intézményünkbe beköltözött ellátottak, és azok a kollégák, akik közben meggyógyultak más betegségből, és kérni szeretnék a védőoltást, a későbbiekben lesz lehetőségük annak felvételére. A második oltásra február 17-én kerül sor intézményünkben.

Encz Ilona

Rendkívüli év után megújulva térhetnek majd vissza

A Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház azon kevés intézmény közé tartozik, amelyeknek a nyitvatartását kevésbé befolyásolja a járványhelyzet. Tavaly márciusban ugyanis egy nagyszabású turisztikai fejlesztés vette kezdetét, így látogatókat egyébként sem tudnak fogadni, de már nagyon várják a nyitást az új kiállításokkal.

– Számunkra nagy szerencsét jelentett, hogy az építkezési munkák zavartalanul tudtak folyni, és nem kellett izgulnunk, hogy a zárvatartás miatt lemaradunk a többi múzeum mögött – kezdi évértékelőjét *dr. Ruttkay-Miklián Eszter* igazgató, utalva arra, hogy a tavaszi járványhelyzet beköszöntével szinte egyidőben kezdődött meg az épületben a jelenleg is folyamatban lévő turisztikai fejlesztés. – Nagyon sok olyan munkát találtunk, amire a mindennapi működés mellett nincs idő, legyen szó leltározásról, takarításról, vagy éppen az újratervezésről. Amire a folyamatban lévő építkezés módot adott, azt elvégeztük ebben az időszakban – teszi hozzá.

Dr. Ruttkay-Miklián Eszter a legutóbb felújított mézeskalácsos műhelyben értékelt és tekintett előre

A vírus okozta bizonytalanság mellett a tavalyi esztendő abból a szempontból sem volt könnyű az intézményi dolgozók számára, hogy a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonya november 1-től munkaszerződéses jogviszonnyá alakult át. Ehhez kapcsolódóan készült egy tájékoztató és egy kérelem is a képviselő-testület irányába.

Dr. Ruttkay-Miklián Eszter visszatekintésében elmondja, tele voltak tervekkel a 2020-as esztendőre, így például a Reguly Vándorkiállításnak is több leszervezett helyszíne volt, de a járványhelyzet miatt végül csak Tatabányáig jutott el a tárlat, „ott érte a karantén”. A Reguly Emlékév programjai közül kettőt tudtak megtartani nyáron, miután feloldották a korlátozásokat. Az egyik a Reguly Fesztivál volt júliusban, a másik pedig az Emlékévnek a záró rendezvénye, augusztus 23-án, Reguly halálának napján, amikor a Bakonyi Finnbarátok Köre Egyesület vitt színre egy darabot az újabb kutatási eredményekből, és bemutatásra került ezen alkalommal az a bélyeg is, amelyet az évfordulóra adott ki a Reguly Antal Múzeum.

Az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeumával közösen szervezett „Zirci Zöld” előadássorozat tervezett előadásainak egy részét sikerült megtartani. A lehetőségek függvényében folytatják majd a természetvédelmi önképzőkört, és a két évvel ezelőtt indított növénybörzés programjuk is tervben van. Bíznak abban is, hogy a vándorkiállítás folytathatja útját, a következő állomás a szegedi egyetem lenne áprilisban. Emellett készülnek a nagyobb városi rendezvényekre, a Múzeumok Éjszakájára, Bakonyi Betyárnapokra, ez utóbbinál rendre a kézműves szekcióval szokták képviseltetni magukat.

A Bakonyi Finnbarátok Köre Egyesület színvonalas műsorral készült a Reguly Emlékév zárására (Fotó: Facebook/Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház)

A pályázati úton megvalósítandó kutatási projektjük keretében egy olyan honlap létrehozását tervezik, amelyen Reguly Antalnak kevésbé a tudományos gyűjtései, hanem inkább a feldolgozatlan és kiadatlan kéziratai, így például levelek, naplófélék lelhetők fel. Az anyagot a kiállításukba is be fogják építeni, egyfajta tudásbázisát képezi majd a látványos bemutatónak.

Az önkormányzat nyertes pályázata útján megvalósítandó „Komplex turisztikai fejlesztés Zircen” projekt keretében több ütemben zajlott a múzeumi épület felújítása, jelenleg a kiállítások rendezésénél tart a beruházás. Még bizonytalan, hogy pontosan mikor nyithat a múzeum, igazgató asszony bízik benne, hogy legkésőbb júliusban, a Reguly Antal születésnapjához időzített Reguly Fesztiválon már egy új épületben fogadhatják a vendégeket.

A Reguly Antal életéről és munkásságáról szóló új állandó kiállítás mellett az elmúlt években folyamatosan megújuló műhelysor is várja majd az érdeklődőket, amint módjuk lesz rá, a félbemaradt tanfolyamokat folytatni fogják. A földszinten lévő időszaki kiállítóterem felújítására is sor kerül a turisztikai projekt részeként, így ezentúl modern körülmények között tudnak rendezni tárlatokat.

Dr. Ruttkay-Miklián Eszter végül hangsúlyozza, egy múzeum akkor működik igazán jól, ha bejönnek az emberek, akiktől szívesen fogadnak témákat, ötleteket is. Azt mondja, az állandó kiállítást érdemes lesz többször megnézni a helyieknek is, ugyanakkor nagyon számít a turistaközönségre. Kerthelyiséggel, terasszal kávézó is várja majd a múzeumba betérőket. *(kg)*

ZIRC ÉS VIDÉKE PRO URBE-DÍJAS KÖZÉLETI LAP

Felelős kiadó: Békefi Antal Városi Könyvtár, Művelődési Ház és Stúdió KB (8420 Zirc, József A. u. 1.) **Adószám:** 15569499-1-19
Telefon: +36 88/593-810 **E-mail:** zivi@zirckultura.hu
ISSN szám: ISSN 1215-4156 (Nyomtatott), ISSN 2631-0163 (Digitális)

Szerkesztő munkatársak: Kelemen Gábor, Csaba Lilla

Az újság példányonkénti ára: 200,- Ft. Előfizetési díj félévre (12 lapszám) 2.400,- Ft, egy évre (24 lapszám) 4.800,- Ft.
Megrendelhető a kiadónál, a www.zirckultura.hu honlapról letölthető formanyomtatvány kitöltésével.

Jókai Mór, korának igazi „médiaszemélyisége”

*Megemlékezés a **Magyar Széppróza Napjá**ról*

Három nagy ünnepe van a magyar irodalomnak, melyeknek köszönhetően megemlékezhetünk annak különböző szeleteiről, így a *Magyar Költészet*, a *Magyar Dráma* és a *Magyar Széppróza Napjáról*. Az egyensúlyt a legutóbbival sikerült felállítani, hiszen így minden műfajnak megvan a maga ünnepe irodalmunkban.

A Magyar Költészet Napját 1964 óta ünnepeljük *József Attila* születésnapján, április 11-én. Kevesen tudják, hogy létezik a *Költészet Világnapja* is, amelynek időpontja: március 21-e. A Magyar Dráma Napja 1984 óta ünnepnap a magyar irodalomban, *Madách Imre* „Az ember tragédiája” című művének 1883. szeptember 21-ei ősbemutatójára emlékezve. A Magyar Széppróza Napjának (február 18-a, *Jókai Mór* születésnapja) hátterével kapcsolatban – amelyet sokan összekevernek a *Magyar Próza Napjával* (április 14-e, *Esterházy Péter* születésnapja!) – némileg összetettebb a helyzet. Ez esetben nem is a stilisztikai árnyalat a fontos…

Eredetileg, két nagyon izgalmas és erős irodalmi háttérintézményhez kapcsolódik ez ünnepnap világra hozatala. A magyar nyelvterület legnagyobb irodalmi fesztiváljait, így többek közt az Ünnepi Könyvhetet is szervező, *Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülete* Esterházy Péter halálát követően, 2017-ben kezdeményezte, hogy a Kossuth-díjas magyar író és publicista születésnapján emlékezzenek meg a Magyar Próza Napjáról. Ezt követően, néhány hónapon belül a *Magyar Írószövetség* lépett, és megfogalmazta, legyen inkább valamely, a klasszikus nagy írók közül az, akinek neve e jeles nappal szorosan összefonódik. Így merült fel a „régi nagyok” közül *Mikszáth*, *Móricz* és *Jókai* is… Az Írószövetség indítványát a *Magyar Művészeti Akadémia* is felkarolta, közleményében már a Magyar Széppróza (!) Napját emlegetve, aminek egyetlen „prózai” oka volt csupán, hogy kimondottan a szépirodalmi próza értékeire szerették volna ez ünnepnap által ráirányítani a figyelmet. S hogy miért éppen február 18-ra, s nem április 14-re esett a választás?

Az Írószövetség elnöke az egykori dilemma során hangsúlyozta: „nem Esterházy Péter irodalmi örökségével van gondjuk, hanem a két irodalmi ünnep, a nagy múltú Magyar Költészet Napja és az újszülött Magyar Széppróza Napja egybekapcsolásával”. Mely utóbbi „kinevezésénél” fő szempont volt az is, hogy ne a nyári holtszezonra essen, másrészt távol legyen minden más kulturális és nemzeti ünnepünktől. Február 18-a, mindezeket figyelembe véve, ideális dátumnak tűnt, ezen felül pedig, ami a legmeghatározóbb volt az Írószövetség elnöke szerint, hogy a Magyar Széppróza Napját olyan nagy íróhoz szerették volna kapcsolni, aki fölött az idők folyamán konszenzus alakult ki az olvasók között, továbbá mert írói életműve a mai napig a magyar irodalom egyik legnagyobb teljesítménye, amely komolyan hozzájárul történelmi önismeretünkhöz és identitásunk megőrzéséhez. E meghatározás hűen tükrözi *Jókai Mór* rendkívüli irodalmi „alakját”, amely 2018 óta immár végérvényesen egyesült a Magyar Széppróza Napjával. A továbbiakban az ő irodalmi szerepét járom körbe, az irodalomtörténet / az irodalomkutatás által ránk hagyományozott tudás segítségével, amelyből egyértelműen látni fogjuk, s amely mélyen igazolja, hogy valóban méltóképpen kapcsolódott össze személye ez irodalmilag kiemelkedő nappal.

Ha volt – napjaink kifejezésével élve – igazi „médiaszemélyiség” az 1860-90-es években, és nemcsak az irodalmon belül s a művészetekben, akkor az, valóban Jókai volt. Annak ténye, hogy a Magyar Széppróza Napját az Ő születésnapján ünnepeljük, ez akár már így lehetett volna az 1880-as évektől kezdve, amikor Jókai már egyértelműen egyfajta „írófejedelem” szerepében mutatkozott meg. 1900-ban túl van az 50. írói jubileumának a megünneplésén, amely egy hatalmas országos ünnepségsorozat volt. Ez ünnepségsorozat azzal vette kezdetét, hogy az író a saját szobrával szembesült – a szó átvitt és a szó szoros értelmében is – le is leplezte önmagát. Időközben megbetegedett, és emiatt Szegedre a szobrát küldte el maga helyett, szimbolikusan. Szintén 1900-at írunk, amikor a párizsi világkiállítás szervezőjének meghívására, Franciaország fővárosába utazik. Ez egyrészt remek lehetőség volt Jókai számára, hogy találkozhasson a híres, korabeli francia szerzőkkel, de nemcsak ezért maradandó állomás ez az író életében. A párizsi világkiállításon, a világ legnagyobb kiállításán saját szobát rendeznek be Jókai teljes díszkiadásából, személyes tárgyaiból, mely kiállításnak ő maga a kurátora, s ő is nyitja meg a saját magáról szóló kiállítást. Az ez idáig említettek azért is egészen különleges kuriózumok az íróról, mert Jókaira elsődlegesen a magyar irodalom és a magyar széppróza ún. „zárványfigurájaként” gondolunk, mint általában véve is hajlamosak vagyunk magyar „írófiguráinkra” zárványokként gondolni, miközben Jókai esetében is jól azonosítható és látható nemzetközi „beáramlása”, helytállása, megnyilatkozása, ismertsége. Az 1900-zal létrejövő, komoly nemzetközi státuszát megerősítette az is, hogy műveit hihetetlenül jól fordítják a 70-es évek után.

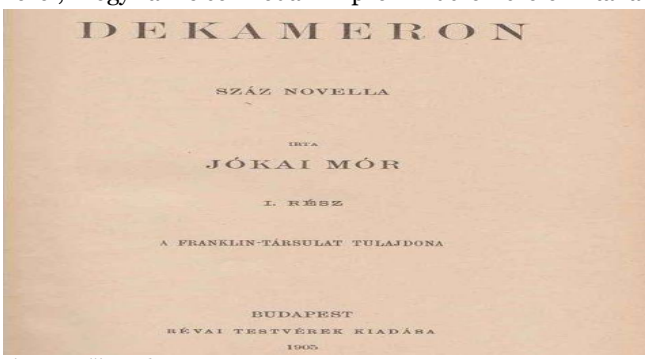

Jókai nevét hallva, rögtön „A kőszívű ember fiai”, „Az arany ember” vagy az „Egy magyar nábob” jut mindannyiunk eszébe. Kevesek számára köztudott, hogy a sor itt bizony nem áll meg, az író irodalmi munkájának rendkívüliségét nemcsak az támasztja alá, hogy a 19. század második felének az egyik legnagyobb volumenű kispróza-írója és elbeszélésírója is. Ő maga rendezte sajtó alá 1893-ban, az 50 éves jubileumi ünnepsége alkalmából a saját életművét, ezáltal kicsit kikövezve az utókor számára az utat, hogy mit is olvassunk feltétlenül az íróóriástól. Jókai az 1850-es években nagyjából 230 elbeszélést írt. Ha ezt kötetekben mérjük, akkor 31 kötetnyi elbeszélés és 25 kötet regény. Az 50-es években tehát 56 kötetet jelentetett meg, nagyjából egytizede a korabeli irodalmi termésnek: Jókai.

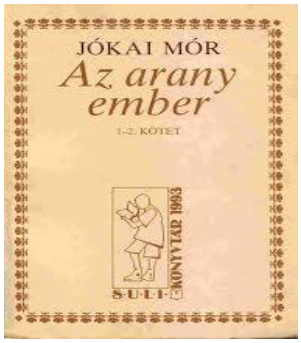
Az író hihetetlenül belobban, valójában nem 1848-ban és nem is az 1840-es évek végén, bár akkor is nagyon tapintható, érezhető volt az irodalmi jelenléte, hiszen ekkor egy nagyon neves irodalmi lapnak a szerkesztője is. Szintén kuriózum Jókai esetében ebben a korban, hogy egyszerre többféle lap szerkesztője, például *Vasárnapi Újság* (kevésbé műveltek számára szólt), *Hon* (politikai lap), *Üstökös* (élclap). S ami igazán rendkívüli, hogy ugyanazt a szövegét különböző lapokban jelentette meg, mert tudta, hogy más olvasóközönség más szemmel olvassa. Felfedezte magának a teljes olvasóközönséget, ezen keresztül pedig azt, hogy az mennyire rétegzett és hogyan kell ehhez, mint írónak, alkalmazkodni. Nagyon tudatosan játszott ezzel. Ilyen értelemben az első modern kapitalista író volt.

Jókai jelen volt a *Tízek Társaságában*, de ott volt az első irodalmi sztrájk szervezői között 1846-ban, amikor is *Petőfivel* és kilenc másik íróval együtt úgy döntöttek, hogy szembemennek a lapkiadókkal és saját lapot hoznak létre. Mert elvárták, hogy megfizessék a magyar írót. Így tehát elmondhatjuk azt is az íróról, hogy az első irodalmi profizmusról szóló vitának is

résztvevője volt.

Nagyon korszerű volt a romantika korában, a késő romantikában és ma is, az *Egy komondor naplója* (Jókai: Dekameron – száz novella) című alkotása, ami gyakorlatilag egy kutyának a nézőpontjából mutatja meg, hogy milyen a világ, és hogy vajon hogyan gondolkodhatnak az emberek. A romantika az első nagy korszak, amikor felfedezik az írók maguknak az állatokat, és elkezdenek az állatok jogairól beszélni; egyenrangúnak tekintik az emberekkel őket, ami természetesen botrányos, mondhatni „kicsapta a biztosítékot" a maga korában.

Jókai Mór különleges sajátossága, és ma is élményt adó írói tulajdonsága, hogy nagyon vonzó hősöket talál műveinek, akiknek története az olvasó fantáziáját megmozgatja. Életműve minden korosztályt képes megszólítani. Joggal merül fel mégis az a merész, némiképp provokatív kérdés napjainkban, különösen a fiatal diákgenerációra koncentrálva, hogy Jókai befogadható, tanítható-e…? Továbbgördítve e kérdést, Jókai kapcsán jól megragadható a kortárs és klasszikus irodalom összehasonlításának kényszere, feszültsége… *T. Szabó Levente* irodalomtörténész szerint e kettőt nem kell egymás ellenében kijátszani – ezen túlmutató kérdés, mit kezdünk, mit teszünk, hogyan bánunk a kulturális örökségünkkel, de ez nem egy automatizmus, elvárható kompetencia, hogy tudjuk kezelni azt, hanem kulcsot kell adni hozzá. Az irodalomtörténész szerint fel kell nőni ahhoz is, hogy a kortársaknak a kortársai legyünk – hiszen nagyon gyakran a kortárs irodalom is furcsa, érthetetlen, különleges; ugyanúgy magyarázatra szorul, mint éppenséggel Jókai…, melynek eredményes közvetítéséhez új stratégiákat, jó értelmezéseket, friss szempontokat kell találni és beszélni minél többet ezekről, hogy természetessé váljon – mindehhez el kell sajátítani akár lexikálisan is, meg kell érteni a logikáját, mechanizmusát. Abból a szempontból pedig mindenképpen szerencsésnek mondhatjuk magunkat a Jókai-művek esetében, hogy az 1830-as évek után a nyelvi reform, a nyelvújítást követő nyelvet beszéljük nagyjából ma is; próbáljuk meg a 14. századi vagy 16. századi szövegeinket olvasni…, ott a műveltebb olvasóközönség is elakad, magyarázatra szorul, hogy egy-egy kifejezés mit is jelent.

Egy biztos: az irodalommal az irodalomért, az olvasmányélményekkel az olvasmányélményekért érdemes megküzdeni. Hiszen a mesére, a történetekre, az emberi élet irodalmi megjelenítésére korunkban is nagy az igény. Ma is léteznek olyan rendszerességgel könyvtárba járó vagy könyvet olvasó emberek, ahogy ez korábban is jellemző volt. Rengeteg szépirodalmi portál van, különböző nívójúak, de mégis ez azt jelenti, hogy nem múlt el az olvasás szokása, arról van csak szó, hogy a minőséget megismeri-e az Olvasó, tudja-e, hogy az új címek, művek közül mi az, amit érdemes kézbe vennie.

A *Magyar Széppróza Napja* felhívja a figyelmet arra, hogy *van* magyar szépprózа, ma is él ez a műfaj! A 20. század nagy klasszikusai, az elején még az élő *Jókai Mór* és *Mikszáth Kálmán,* de jött rögtön, *Kosztolányi*, *Babits*, *Móricz, Tamási*

Áron, *Móra Ferenc*, szinte lehetetlen felsorolni is a gazdagságát a magyar szépprózának! Olyan jelentős nemzedékek sora, ami a 20. századot jellemezte és ennek a folytatása is él, a magas színvonalú és kiváló magyar szépirodalmi alkotásokban, szerzők világában.

Háy János, József Attila-díjas költő, író szerint a magyar irodalom jól teljesít, mindig is jól teljesített, ez azt jelenti, hogy nagyon széles spektrumban mozog ahhoz, hogy jó minőségű művek legyenek; ehhez kell, hogy mindenféle művészi akarat ebben a térben megjelenjen: mert „világot építeni szavak és mondatok révén, akkora gazdagság, ami mindent felülmúl."

Saját tapasztalatomból is érzem, hogy mindenki a maga életállapotához kapcsolódó témákat szereti – ha az olvasásnak szenteli az idejét, figyelmét – ezért is van esélye (a klasszikusokon kívül) minden újonnan megszülető műnek is, és minden megszólaló alkotónak, mert az ő személyiségére és élményére is, valami módon reagál majd a közönség. A szépirodalmi könyvnek jelen-idejűségén túl tehát távlatisága is van, hiszen hogyha olyan tartalmi, esztétikai vagy gondolati-élménybeli értékkel bír egy alkotás, ami az embert minden korban érdekelheti, az a mű az idők hosszán át megtalálja olvasóit.

Ahogy *Tőzsér Árpád*, Kossuth-díjas és József Attila-díjas szlovákiai magyar író, költő fogalmaz: „A jó olvasó nem az írót keresi a műben, hanem saját magát. S a műnek, ha valóban mű, annyi jelentése van, ahány olvasója. Ezért kimeríthetetlen."

Kerüljünk hát közelebb lényünkhöz az olvasás által, merítkezzünk meg bátran az irodalom sokszínűségében, s ne csak a Magyar Széppróza Napja alkalmából! *(Csaba Lilla)*

Hogyan lettem olvasó? – Kertész Károly visszaemlékezése (2018)

Gyermekéletem, nyiladozó értelmem fejlődésének éveit, majd felnőtté válásom rendkívül fontos szakaszát töltöttem Zircen, a Bakony "fővárosában", kisebb megszakításokkal 1949-től 1967-ig. Gyermekként, kiskamaszként, majd ifjú emberként akkor a zavaró körülményekkel együtt (Rákosi rendszere, szegénység, stb.) minden olyan természetesnek, magától értetődőnek tűnt számomra. Ma már az a természetes, hogy idős emberként máshogy látom egykori önmagam, akkori tetteimet, és persze a kort, amelyben felcseperedtem. A "történelmi távlat" korrigálja a gyermekkor optikáját. Nyolcvanadik évemhez közeledve egyre több zirci emlékfoszlány bukkan fel álmaimban és emlékezetemben. Az emlékek, emlékképek jórészt valóságos, átélt történetekké kezdenek összeállni. Az egykori történések egyes részletei meglepően élesen, tényszerűen rajzolódnak ki emlékezetemben, míg mások mozaikszerűen, elmosódottabban, néha csak kontúrjaiban sejlenek fel. Esetenként pedig az utólag fontosnak érzett történetek egyikénél-másikánál szinte teljes a "filmszakadás". Persze ettől személyes, szubjektív az emlékezés. Így szinte természetesnek érzem személyes történetem egyenetlenségét, szaggatottságát. Sőt, felidézett ifjúkori életem csapongásait is rezignáltan viselem. Nincs mit takargatni benne, nem akarom sem szépítgetni, sem pedig bármit megtagadni belőle. Remélem, cseperedő unokáim még a botlásaimból, hezitálásaimból is tanulhatnak valamit. Meg persze mindenki más, aki beleolvas élettörténetem némelyik részébe, találhat benne számára is hasznosítható tanulságot. Sajnos már egyre kevesebb egykori zirci kortársam tud kapcsolódni, ráhangolódni a számomra igencsak emlékezetes '50-es és '60-as évek zirci történéseihez, akik pedig bizonyosan számos ponton ki tudnák egészíteni, esetenként pontosítani ezt a témát. Örülnék, ha közülük néhányan csatlakozni tudnának gondolatmenetemhez.

Először talán a számomra legfontosabb, egymással összefüggő témákat idézem fel; miként alakulhattam érdeklődő, nyitott emberré, örökös kíváncsiságom hogyan segítette tudatos olvasóvá válásomat, majd e tulajdonságaim milyen szerepet játszhattak pályaválasztásomban? *(Folytatás →)*

HOGYAN LETTEM OLVASÓ? Szinte észrevétlenül, magától értetődő természetességgel. Szerencsém volt, jó helyre születtem. Szüleim érdeklődő, a világ dolgaira nyitott emberek voltak. Főleg Édesanyám sokat olvasott és a történetek érdekes fordulatait, tanulságait gyakran megosztotta gyermekeivel. Mindkét nagymamám pergő nyelvű, élénk fantáziájú, közlékeny asszony volt. Úgy emlékszem, amikor együtt voltunk, állandóan beszéltek, vagy meséltek nekem és esetleg más jelenlevőknek. Nem igazi népmeséket, vagy kimódolt irodalmias műmeséket, hanem életük érdekesnek vagy fontosnak vélt történéseit. Néha csak a maguk módján, hangosan megfogalmaztak, vagy újragondoltak valamit. Már nyiladozó elméjű kisgyermekként is érdekesnek találtam, hogy ugyanazt a történetet hányféleképpen tudják elmesélni. Pedig meglepően választékos megfogalmazásaik mögött nem volt valódi, tanult műveltséganyag. Egyikük sem járt hat osztálynál többet, mégis a szókincs fontosságára, a szóhasználat jelentőségére és értékeire náluk figyeltem fel először. Nem sok könyvet olvashattak, mindkettőjüknél csak néhányról tudok, azokat sem lehet irodalmi kategóriákhoz sorolni. Kalendáriumok, kegyes történetek, népies írások és persze a Biblia. Több közös vonást aligha tudnék felidézni róluk, mert minden másban nagyon különböztek. Apai nagyanyám zalai ős-katolikus földművelő-iparos családból származott, sokadik gyermekként. A sorsa úgy hozta, hét gyermeket nevelt fel, ő maga Pehm József zalaegerszegi plébános sütő-főző asszonyaként egészítette ki a család kenyerét. De sokszor mesélte el szakácsnői munkálkodásának részleteit, főleg azokat, amikor a nagytiszteletű úr megdicsérte munkáját, jól sikerült főztjét. A későbbi Mindszenty József ekkor már javában készült magas egyházi, közéleti szerepvállalásaira, gyakran népes vendégséget hívott, akiknek ellátásában nagymamám volt az egyik kulcsfigura. Főleg mesés réteseivel, amelyekből bizony útravalót is kellett pakolni a magas vendégeknek. "Ilka, te vagy a rétes-tudományok akadémiája" emlegette gyakran az egykori főpásztori dicséretet, amiben az intézménynév helyén alighanem az "akadémikus" szó lehetett. Ezt csak megerősíteni tudom, hiszen bármikor, bármilyen rétes-költeményt bámulatosan rövid idő alatt elkészített. Mosolyogva és folyton beszélve. Közeli ismerősei több száz rétesfajtát emlegettek. Ezekből néhány tucatot én is megkóstolhattam. "Amit kigondolok, azt meg is tudom csinálni", szokta emlegetni tudományának lényegét. Egyik unokatestvérem szép emléket állított neki a Pipitérország című regényében.

A másik nagymamám nehéz életű, kemény-nyakú kálvinista volt, aki az első világháborúban megrokkant férje mellett egyedül nevelte fel 7 gyermekét. Kisgyermekként, unokatestvéreimmel együtt sok nyarat töltöttem náluk Sárbogárdon felhőtlen játszadozással, de a sok szép együttlét sem fedte el azt a nyomort, amiben kényszerűen éltek. Emlékezetesek voltak az egyszerű, de hosszan elnyúló étkezések, amelyek mindig "fontos" beszélgetésekkel folytatódtak. Ezekre úgy emlékszem vissza, hogy itt olyan témák is figyelmem fókuszába kerültek, amelyek sem otthon, sem az iskolában, sem pedig baráti körben nem vetődtek fel. E beszélgetések után nagymamám rendszerint felolvasta azt az újságot, ami éppen a kezébe került. Az első betűtől az utolsóig. Lassan, tagolva, az érthetőségre törekedve, az egyes részek után hatásszüneteket beiktatva. Volt, ami nem keltette fel senki figyelmét, ekkor elkezdte a következő cikk olvasását. Volt, hogy belekérdeztünk, máskor csak a cikk végét megvárva beszéltük meg a történéseket és tanulságokat. Minden véleményt közösen meghallgattunk, senkit sem hurrogtunk le, pedig a nagyszülők és unokák sajtódélutánján nagy butaságok is elhangzottak. Mindenesetre itt sejtettem meg valamit a véleményformálás mibenlétéről, a pedagógiai módszerekről, a világ bonyolultságáról, a fogalmak, pl. a demokrácia többféle értelmezhetőségéről, de mindenekelőtt a szavak erejéről és gyönyörűségéről.

Mindkét nagypapám tűnődésre hajlamos, kevés-beszédű ember volt. Szívesen elegyedtek szóba velünk, de mondanivalójukat többnyire tömör tőmondatokban fogalmazták meg. Amikor egyik nagymamámnak szóvá tettem erre vonatkozó megfigyeléseimet, mosolyogva magyarázta meg, hogy "nagyapád dolgos és bölcs ember. Tudod, a bölcsek pipáznak, sokat gondolkodnak és keveset beszélnek. Így van ez jól". E véleményén aztán nekem kellett hosszasan elgondolkoznom. A nagyszülőkkel való együttléteket, ott szerzett tapasztalataimat bátran jellemezhetem az olvasóvá válásom előszobájaként, mert már kisiskolásként jóval nagyobb szókincs volt birtokomban, mint korosztályom átlagának. Ehhez – talán éppen a fent említett történések miatt – nagy képzelőerő társult. Második elemista voltam a kecskeméti piaristáknál, amikor behívták szüleimet az iskolába. "Baj van a gyerekkel" – ijesztették meg aggódó felmenőimet. "Szünetekben nem játszik az udvaron, hanem a maga köré gyűjtött hüledező osztálytársait mindenféle kalandos, fantasztikus történetekkel ámítja. Hazudozásaival megzavarja a tanítás rendjét..." Megrémült Édesanyám tüstént elvitt egy pszichológushoz, aki nagy élvezettel hallgatta történetemet, mélyen a szemembe nézett, kérdezett néhányat, majd megnyugtatásul közölte: "A kisfiának élénkebb fantáziája van a megszokottnál. Ez nem baj. Inkább örüljön neki." Otthon szelíd dorgálást és kioktatást kaptam, aminek hatására valamivel körültekintőbb lettem. Csökkent az iskolai konfliktusaim száma. Ekkor már több mese és ifjúsági könyvet kiolvastam, az igazán tetszőket többször is. Sebők Zsigmond, Donászy Ferenc, Nogáll Janka, Kosáryné Réz Lola, Benedek Elek neve dereng fel a régmúltból, meg persze a naivan irredenta Fulgur történetek, a '30-as évek sci-fijei. Harmadikos koromban mégis megtörtént a baj. Éppen a Szabad Száj című korabeli vicclapot böngésztem a pad alatt, majd az egyik humoros történetbe belefeledkezve a tanórán hangosan felnevettem. Kitört a botrány. Újra bekérették a szülőket. Dorgálás, megbánás, megbocsátás. Átéreztem, hogy milyen nehéz gyermeknek lenni. Lám-lám még az olvasásból is baj lehet. A szülők gondjait akkor még csak halványan sejtettem, pedig a Rákosi-rendszer ekkor kezdett igazán tombolni. Apámat, mint politikailag megbízhatatlan pénzügyőri főtisztet lefokozva áthelyezték Putnokra. Majd egy jó év múlva, 1949 augusztusában Zircre. A Rákóczi téri romos pénzügyőri laktanyában kaptunk egy *szoba-konyha* szolgálati lakrészt, aminek lakhatóvá tétele is eltartott egy-két hónapig. A pénzügyőrség földszintes épülete a mai Penny-áruház helyén volt, a szomszédunkban volt a Kasper-kocsma, másfelől a Lenci hentes háza. November végén egy fűrészporos kályhát is beállítottunk, hogy meg ne fagyjunk a télen. A tartályok töméséből, cipeléséből én is kivettem a részemet. Fontosnak éreztem magamat, de szerencsétlennek is, mert kényszerűen félbehagyott olvasmányaim befejezésére aligalig tudtam időt szakítani. Egyszerre sok dolgom lett... Új iskola, új tanárok, új gyerekek, új szokások... Meg aztán a kapun kilépve ott volt a Rákóczi tér titokzatos, mindig új kalandokat ígérő világa. Az államosított iskola felső tagozatának módszereit először furcsának, ridegnek éreztem. Úgy érzékeltem, hogy tanáraink többsége sem örömmel alkalmazta a szovjet nevelők módszereit, tapasztalatait. Zavarodottságukat magam is érzékeltem. Volt, aki rajtunk töltötte ki mérgét, de nevelőink többségére kifejezett szeretettel és megértéssel emlékszem vissza. Fegyelmeznem kell magamat, hogy az emlékek özönéből most csak az olvasáshoz kapcsolódók között válogassak. Ezek közül is volt jó néhány véletlenhez köthető eset és legalább ugyanennyi, amiben a tudatos választás volt meghatározó. Emlékszem, hogy talán 1950 elején, az apátsági könyvtár könyveinek egynéhány ezernyi kötetes, veszélyeztetett részét sürgősen az egyik iskolaépület padlására kellett menekíteni. A szállítás vesszőkosarakkal és lécekből ácsolt ládákkal történt. A nehéz munkába hamar belefáradtunk, terheinket letéve belelapoztunk a könyvekbe. Az én kezembe az Érdekes Újság c., megjelenése idején kedvelt, népszerű tudományos ismeretterjesztő folyóirat bekötött számai kerültek. Témái, feldolgozásmódja rabul ejtett. Jól emlékszem, a folyóirat 15-20 kötetét a padlás egyik könnyen megjegyezhető részén rejtettük el és oda néhány barátommal rendszeresen felsettenkedtünk olvasgatni. Bizony nem egyszer reánk sötétedett. Néhány hónap elteltével a könyveket visszaszállítottuk, így vége szakadt a titkos és titokzatos ismeretszerzés gyönyörűségének. Eleinte főként szüleim háború után, bolhapiacokon összeszedett kb. 300-350 kötetes kis házi könyvtárára támaszkodtam. Már 9-10 évesen sem korlátoztak választásaimban, viszont mindig számíthattam tanácsaikra. Néhány könyvet többször is elolvastam, ha izgattak a mögöttes tartalmak, a téma feldolgozásának rétegei, vagy éppen a mű szerkezetének meglepő újdonságai. Jó néhány könyvet pedig félbehagytam, félretettem. Édesanyám gyakran mondta: meglásd, majd jövőre már jobban megérted... Többnyire igaza lett. Érdeklődésem határtalan volt, kiterjedt a szomszédok egyre bővülő körére, nagyobb iskolatársaim otthoni könyveire, sőt, szüleik szerény házi könyvtáraira.

Lassan rákaptam a '20-as, '30-as évek ponyvairodalmára. Ettől kezdve az igénytelen filléres regénytár sorozatok, félpengős- és pengős regények százait fogyasztottam, amíg rá nem jöttem mesterkélt közölnivalójuk valójában érdektelen primitívségére, nyelvi igénytelenségükre. Talán egy fél évig sem tartott ez az elkerülhetetlen, mondhatnám kárbaveszett, mégis tanulságos időszak. Ettől kezdve egyre tudatosabban válogattam. Mindig hálás voltam szüleimnek, hogy nem korlátoztak olvasói kalandozásaimban, hagyták, hogy a zsákutcákat magam is felismerhessem. Mai fogalmaink szerint anyagi nyomorban élő szüleim kárpótlásának éreztem, amikor apám egykori kapcsolatai révén nyaranta két hétig, fillérekért üdülhettünk Hévízen a pénzügyőri üdülőben. A fejedelmi kényelmet nyújtó intézményben ebéd utáni kötelező szieszta, azaz hosszú csendes pihenőidőt írt elő a szigorú házirend. Csavargás helyett már első napon felkerestem a mintegy háromezer kötetes üdülői könyvtárat. A bőség zavara nem sokáig gátolt és kezdtem kiválasztani azokat az érdekesnek vélt könyveket, főleg regényeket, amelyek megfelelőnek látszottak a fürdés és pihenés értelmes kiegészítésére. Emlékeim szerint egy mellettem válogató ismerősünk mutatott rá a három vaskos kötetből álló regényre, mondván: ezt válaszd, nem bánod meg. Victor Hugo: Nyomorultak, olvastam a címlapon. Nem rettentem meg sem a közel kétezer oldalnyi terjedelmétől, sem a mű akkor felszínesen terjengősnek gondolt feldolgozásmódjától. Nyomban olvasni kezdtem, és tényleg nem bántam meg. Először történt meg velem, hogy az olvasási folyamatot megtörve, oldalakat, fejezet-részeket azonnal újra és újra elolvastam. Lenyűgözött gazdag szókészlete, élvezetes szóhasználata, hangulatának ereje, mondandójának árnyaltsága, érzékletes szerkesztésmódja, gyönyörű fogalmazása. Eltávolodtam a való világtól, hol a vidéki francia földön, hol a forrongó Párizsban, hol valamely ódon kolostor falai között léteztem. Nem egyszer kaptam rajta magamat, hogy a regény egyik-másik mesterien fogalmazott mondatát suttogtam magamnak újra és újra. Talán ekkor találkoztam először a katarzissal, az irodalmi élményt nemesítő, semmivel össze nem hasonlítható örömével. Azóta sok ezer könyvet olvastam, sokféle remekművet, de mindmáig emlékezetes maradt számomra ez a romantikus remekmű. Hosszú életem során a Nyomorultakat is többször levettem könyvespolcomról, kerestem, megtaláltam és felelevenítettem a régi élményeket, de mindig találtam benne új tanulságokat, új hangsúlyokat, új gyönyörűséget. Úgy éreztem, több, nemesebb lettem általa. Szüleim utólag mesélték, hogy titokban milyen jót derültek rajtam, amikor földhözragadt, evilági dolgainkról a francia írófejedelem választékos szóhasználatával, mondataival, emelkedett stílusfordulatait utánozva igyekeztem társalogni. Mindeközben éltem a hétköznapi, vásott kiskamaszok életét. Az egyre szűkebbnek tetsző Rákóczi téri világ mellett a Háromhegyen, Tündérmajor felé, a borzavári erdőben és másutt. Szorgalmasan jártunk a helyi focimeccsekre. A Zirc-Dudari Bányász Sportkör pingpong házibajnokságait éveken át felváltva nyertem Pallay Mikivel és Simon Luluval. Osztályfőnökünk, a karizmatikus Békefi Antal vezetésével szívesen énekeltünk a mind többre képes énekkarban, belemerültünk az énekes-zenés iskolai színjátszók új távlatokat mutató életébe. Rendszerint másodmagunkkal elkísértük Tóni bácsit népdalkutató útjaira, segítettünk cipelni az akkor közel mázsányi magnót. Magam sem tudom, hogy jutott mindenre idő, mert az olvasást persze ekkor sem hanyagolhattam. Már Mark Twaint olvastam, a Tom Sawyer és Huckleberry Finn remek kalandjain szórakoztam. Meg persze irigyeltem is őket tetszetős ötleteikért, korlátlan szabadságukért. Ebből megint baj lett, mert meg akartam ismételni, ki akartam próbálni az ő szarvasbogaras csínytevésüket. Április hónap volt, de valódi szarvasbogarakat sem az arborétumban, sem a borzavári erdőszélen nem találtam. Viszont éppen rajzottak a cserebogarak… Összefogdostam vagy százat, egy dobozkába zsúfolva, nagy titokban elvittem az épp aktuális misére. Láttam, hogy a lányok szokott módon, egy helyen csoportosulnak. Közvetlen mögöttük foglaltam helyet és még az *úrfelmutatás* előtt egyenként a lánykabátok hátára-vállára rakosgattam a szabadságtól mozgékonnyá vált bogarakat. Azok pedig a lányok hajára, nyakába mászva valósították meg az irodalmi mestertervet. Még a cserebogarak felét sem indítottam el, amikor

Kertész Károly a Reguly u. 4. sz. alatti könyvtárban

sziszegéssel, erősödő visítozással majd a tömjénillatú áhítatot elsöprő hangos meneküléssel kitört a botrány. Ezért nagyon kikaptam. A mélyen vallásos Békefi Antal a lakására rendelt, ahol felesége, a könnyeivel küszködő Piroska néni jelenlétében keményen leteremtett. Meg kellett ígérnem, hogy jó útra térek és gátat szabok fantáziám beteges szárnyalásának, továbbá a plébános úrtól (aki belső kacaját alig tudta palástolni) bocsánatot kellett kérnem, kiemelve igényemet a szigorú penitenciára. Pimasznak minősített cselekedetem sokáig nem merült feledésbe. Jámbor anyukák még hónapok múlva is ujjal mutogattak rám az utcán, elrettentve csemetéjüket a velem való barátkozástól. Még évtizedekkel később is, osztálytalálkozóinkon szokásos élcelődéseink visszatérő témája lett az ominózus eset. Lassan tényleg lehiggadtam, komolyodni kezdtem. Egyre több "komoly" könyvet olvastam, lassan kinyílott előttem a magyar és világirodalom felfoghatatlanul gazdag, folyamatosan bővülő, megújuló kincsestára. Mire nyolcadikos lettem, olyan olvasottságra tettem szert, hogy irodalomismeretből szinte bárkivel felvehettem volna a versenyt. Persze már tudtam, hogy az olvasás és verseny nem igazán összetartozó fogalmak. Meg, hogy minél többet tudok, annál szerényebbnek kell lennem. Többnyire jól vagy jelesen tanultam, de nem voltam stréber. A bizonyítvány bejegyzései kevéssé érdekeltek. Viszonylag keveset tanultam és rendre nem olyasmit, ahol éppen a tanmenet tartott. A humán tárgyakból szinte megfoghatatlan voltam, a reáliák viszont kevéssé kötöttek le. Szabálytalanságaimat nem mindenki tolerálta… Volt azonban némi közöm néhány kedvemre való pedagógiai újítás alkalmazásához is. Pl. az igazgatónőnknél közbenjártunk, hogy az idős, beteges, nyugdíj előtt álló földrajztanárunk, Dunai Vili bácsi gyakori kiesése miatti lyukasórákon útleírásokat olvashassunk, ill. dolgozhassunk fel. A könyveket rendszerint én válogattam és szállítottam a megfelelő időben. Gyakran kezdtem el a felolvasást, majd a következő fejezetet másik, elfogadható retorikájú osztálytársunk folytatta. Az óra utolsó 5-6 percében a felmerülő kérdésekre igyekeztünk közösen választ találni. Az esetenként bekukkantó igazgató vagy tanár meggyőződhetett róla, hogy mindez az osztály önkéntes felelősségvállalásával teljes csendben, rendben és a figyelem összpontosításával zajlott. Lám-lám, a betyárbecsület és persze az olvasás még a tanárhiányt is enyhíteni tudta. Egyre jobban átéltem saját, alapjában örömteli gyermekkoromat és egyre többet érzékeltem a felnőttek kegyetlen való világából, a kemény diktatúrává torzuló rendszer groteszk mindennapos valóságából. Apámat egyik napról a másikra B-listázták, azaz végkielégítés nélkül kirúgták. Az utólag megállapított jelképes nyugdíjából legfeljebb néhány napig tengődhetett a család. Szüleimnek munkát kellett keresni. Akkor kezdődött Zircen az első bányászházak építése. Apám ott lett culáger. Maltert kevert, betont, téglát hordott, tette, amit parancsoltak neki. Néha iskola után elsomfordáltam a magasodó épületek felé. Nem mertem közel menni, csak lestem, hátha meglátom őt. Féltettem. Tudtam, hogy már nincs ereje teljében. Egyszer megláttam, amint egy keskeny pallón remegő lábakkal, csapzottan, lihegve, kínlódva tolta fel tele talicskáját az emeletre. A rab Jean Valjean keserveit láttam újra… Elfordultam, futottam, menedéket kerestem az apátsági templom csendjében. Potyogtak a könnyeim, pedig erős akartam lenni. Akartam, de nem tudtam imádkozni. Erős fogadalmat tettem magamnak, ha felnőtt leszek, nem tűrök el semmiféle igazságtalanságot és persze megváltoztatom ezt a szörnyű világot. Aztán nyár elején, a bizonyítványosztást követően, némi vívódás után elmentem és felvételre jelentkeztem az építkezésen. Groteszk, mégis tanulságos élményt adott közös culágeri működésünk. A fizikai megpróbáltatásokat én is nehezen bírtam. Esténként anyám sírva ápolta munkában szerzett sebeimet, operálta ki belőlem a szálkákat. Két hét múlva apám magához hívott és közölte: megbeszélte, hogy a jövő héttől az Akli-puszta melletti csemetekertben dolgozhassak. Továbbá, hogy keresményemből mindennap elkülöníthetek 50 fillért, amit szabadon költhetek el. Anyukám a szövetkezeti irodán kapott munkát. Családunk megmenekülni látszott az éhenhalástól.

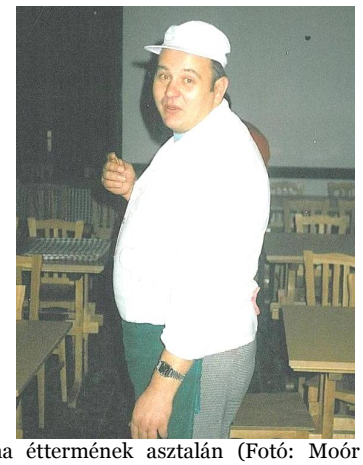
Összeállította: Benczikné Tóth Magdolna

A vendégek is megszerették a „Pacalos” kedvencét

Január 29-én volt egy éve, hogy Lakner János, akit szinte mindenki „Pacalosként” ismert, súlyos betegséget követően távozott az élők sorából. Idén töltötte volna be a hatvanadik életévét. Barátai, volt üzlettársai összefogtak, és egy alkalmi menüvel adóznak az emlékének a Hotel Szépalmában.

„Lakner Jani kedvence” – olvasható a főfogást ajánló táblácskán, amely tavaly nyáron került ki először az asztalra, és a mustáros, fokhagymás rántott sertéstarja pirított burgonyával egyhamar sok vendég kedvenc étele lett. – Az alapgondolat a *Vincze Lajos*tól származik, illetve a testvérével, *Vincze Feri*vel is beszélgettünk erről. Nagyon jó barátságban vagyunk, és megfogalmazódott a gondolat, mi lenne, ha a Jani egyik kedvenc ételét elkészítenénk a tiszteletére, hiszen ő egy meghatározó személyiség volt a városban – meséli *Moór Csaba*, aki már huszonöt éve dolgozik Hotel Szépalmán, és azóta a konyhafőnöki feladatokat látja el.

Az alkalmi menü Hotel Szépalma éttermének asztalán (Fotó: Moór Csaba). Jobbról: Lakner János egy korabeli felvételen

Csaba kisgyermekkora óta ismerte Lakner Jánost, emlékszik, még náluk is vágott disznót, már akkor is felnézett rá, „Jön a Jani bácsi disznót vágni”, ami egy komoly eseménynek számított. Az idő haladtával aztán üzleti kapcsolatba kerültek, ő volt a meghatározó beszállítójuk, és talán nem is volt Zircen olyan vendéglátóegység, akit ne szolgált volna ki. Annak idején a MÜM-öt és a zirci óvodát is ő látta el alapanyaggal, ezentúl a Balaton-partot is terítette a kiváló minőségű árujával.

Minden étkezést egyfajta eseményként élt meg, meghatározó része volt ez a napjának. Sok kedvenc szerepelt az „étlapján”, amit végül az alkalmi menünek választottak, csak az egyik volt, de hogy előkelő helyen szerepelt nála, mi sem bizonyítja jobban, minthogy egy balatoni vendéglős is mindig ezzel várta. Amikor a mestercukrász javasolta, akkor a konyhafőnök egyből elkészítette a finomságot egy svédasztalos étkezés keretében. – Saját magam is megdöbbentem, hogy milyen népszerű volt! Sokak kedvence lett, nemcsak a Janié – emlékszik vissza Csaba a menü debütálására. A hotel vendégei többségében természetesen nem zirciek vagy környékbeliek, ezért érdeklődtek, hogy ki is az az ember, akinek a nevét fémjelzik az ínyenc falatok, de volt, aki egy korábbi disznóvágási programról emlékezett is rá.

Lakner Jánosnak az állatok iránti érdeklődése egészen a gyermekkorára visszavezethető, nagyon sok jószágot tartottak a ház körül, és a disznóölések világába is már idejekorán belecsöppent, nem csoda, hogy a hentes szakmát választotta. Az ÁFÉSZ zirci áruházában volt tanuló, pályafutását pedig a Patkó Vendéglőben kezdte szakácsként és hentesként. Édesanyja szakácsnőként dolgozott, így János a főzés iránt is komoly vonzalmat érzett. Az egész életét végigkísérte ez a foglalkozás, „Pacalos” üzletét – mely másik kedvenc ételéből eredő becenevét kapta – 1992 elején nyitotta meg Zircen, az Alkotmány utcában. Boltjának termékskáláján a tőkehús volt a kiindulási alap – sertés- és marhahússal egyaránt foglalkozott –, ezentúl füstöltárut és szárnyasokat is értékesített. Amikor üzletét kiadta bérbe, otthon létesített egy kisebb vállalkozást, ahol elsősorban töltelék- és füstöltárut készített, és bérvágásokkal is foglalkozott.

Lakner János egyik termékét tartja a tenyerében húsüzlete pultja mögött

– Nemcsak fogyasztani szerette, hanem kitűnően főzte is a pacalt, de ugyanígy a halászlevelet vagy a pörköltet is, az az „igazi magyaros vonal” nagyon a kezében volt. Virslit pedig azóta sem ettem olyat, amilyent ő készített. Nem volt abban más, csak ami kell: hús és fűszer – mondja Csaba. Aki pedig nem ismerte külső megjelenésében vagy közelebbről, annak a személyiségjegyeit is leírja: „Egy igazi markáns, erőtől duzzadó hentesember volt, csupa szív, érző lélek, aki a barátaiért is mindent megtett, az utolsó falatját is megosztotta volna. Nagy tiszteletet tanúsított az ételek irányába, és legalább ekkora tiszteletet a vágóállatok irányába. A szakma iránti alázata szintén figyelemreméltó volt, és abszolút a profik közé tartozott.”

Bérvágás egy családnál 1996-ban

Korai halála megrendítette baráti körét és a vendéglátós szakmát. Tudták, hogy súlyos betegségben szenved, meg is látogatták sokszor pénzesgyőri otthonában, ahol életének utolsó éveit töltötte. „Két percre ugrottam be hozzá, de mindig másfél óra lett belőle” – idézi fel azokat a pillanatokat Csaba, amelyek a sok szép közös emlékkel együtt örökre élni fognak benne.

Ha pedig kinyithatnak majd a vendéglátósok, az alkalmi menü hamarosan újra ki fog kerülni az asztalra, és talán fentről János fog kívánni a vendégeknek jó étvágyat hozzá…

Fotók: Családi Archívum

Cikk: Kelemen Gábor

Új híd vezet az Isten házába

A Zirci Országzászló Alapítvány egy többfázisú munka eredményeként felújította a Kistemplom portáját. Legutóbb az árok feletti pallót is meghosszabbították, így biztonságosabbá vált a bejárás a plébánia templomába.

Megszokhattuk, hogy a Zirci Országzászló Alapítvány tagjainak dolgos kezeire mindig lehet számítani. Egy januári pénteki napjukat is a köz érdekében végzett munkával indították. Közös erővel cipelték, szállították rendeltetési helyére az alkotást.

Nemcsak civil, hanem családi összefogásról is beszélhetünk, hiszen *Bittmann Károly* fiának műhelyében készültek a pallók, a faanyagot pedig vejének társas faipari vállalkozása, a KOKO FA Kft. biztosította.

Nagy szükség volt a felújítási munkára, amely tavaly márciusban vette kezdetét. Ekkor megtörtént a Kistemplom előtti bejárat térkövezése, betonelemekből meder kialakítása, melyhez az alapítvány mellett társadalmi munkával és egyéb támogatással mások is hozzájárultak.

Ugyanekkor egy kétméteres hídpalló is elhelyezésre került, melynek mostani meghosszabbításával egy többek által felmerülő igényt elégítettek ki az alapítványi tagok.

Balról: Máj János, testvére, Máj József és Bittmann Károly a megújult Kistemplom bejáratánál, miután elhelyezték a hídpallót

A „Fájdalmas Szűzanya” néven is ismert Plébániatemplomnak miserendje nincsen, viszont búcsúkor és az I. András téren rendezett történelmi megemlékezések idején rendre tartanak itt szentmisét, illetve akiket az Alsó temetőben helyeznek örök nyugalomra, azokat is ezen a helyen ravatalozzák fel. Bittmann Károly, a Zirci Országzászló Alapítvány titkára elmondta, ezért is tartották fontosnak, hogy felkarolják ezt az ügyet, munkájukat apát úr is elismerően méltatta a hálaadó szentmisén. *(kg)*

KÖRKÉRDÉS – Milyen programokat sikerült megvalósítani az elmúlt évben, és mi minden maradt el a járványhelyzet miatt? Erről, és az idei tervekről kérdeztünk három civil szervezetet.

Sztana Éva, Erdélyi Baráti Kör Egyesület: – A pandémia miatt – az egyesület tevékenységi körébe felvett – környezetvédelmi feladatokat részesítettük előnyben, mivel ezeket a munkákat szabadtérben tudtuk elvégezni: március végén ismét bekapcsolódtunk a Reguly-emléktúra lebonyolításába, április végén Szarvaskútnál a Zöld kör turistajelzés újrafestését, szeptemberben az egyesület által festett ZIRC30 körtúrák zöld szakaszát, a Kőkapu10 km útvonal karbantartását végeztük el. Májusban adománygyűjtést szerveztünk és a Derceni Iskolának utaltunk át 200 ezer forintot, amit fertőtlenítőszerek vásárlására fordítottak. Barótra gyógyszereket juttattunk el Benedek Szabolcs barátunknak, sajnos már ez sem segítette a betegség legyőzésében. Nem tudtuk fogadni kis barátainkat, a derceni és baróti táncosokat, hiszen elmaradt a Bakonyi Betyárnapok. De jönni sem tudtak volna, hiszen vagy a magyar határ volt zárva, vagy az ukrán, román határ volt átjárhatatlan. A fiatalok nagyon fájlalták a már hagyományos találkozások elmaradását, de nekünk is hiányzott a sok csillogó, hálás szempár! Augusztus 20-án tagtársunk, *Lamszider József* „Zirc Város Tisztviselője” kitüntetésének örülhettünk. Dercenből jó hírt is kaptunk novemberben: együtt örültünk *Korolovics Valéria*, Művelődési Ház igazgató, a Gyöngyösbokréta Néptáncegyüttes vezetője Magyar Ezüst Érdemkereszt állami kitüntetésének. Az elmúlt évben két nagyon kedves erdővidéki barátunkat veszítettük el. Emléküket egy-egy pad felállításával tervezzük megőrizni a Barátság parkban, ezek elkészítését szerveztük az év végén.

Encz Ilona, Bakonyi Finnbarátok Köre Egyesület: – A szabadabb időszakokban megtarthattunk két ismeretterjesztő előadást, a hagyományos Juhannus-ünnepet, kétszer szépítettük a környezetet a Barátság Parkban, és a kerek születésnapos tagjainkat is köszöntöttük. Nyáron szervezőmunkával, színvonalas műsorokkal segítettük a Reguly Múzeum két nagyszabású rendezvényét, a Reguly-születésnapot és a Reguly Emlékév záróünnepségét. Augusztus 20-án *Németh István* tagtársunk Zirc Város Díszpolgára kitüntetésének örültünk. Karácsonykor magunk készítette szívecskékkel díszített fenyőfával leptük meg az Erzsébet Kórház dolgozóit, beiglit vittünk a Szent Bernát Idősek Otthona lakóinak, és a Stúdió KB adásán keresztül verses-zenés karácsonyi műsorral köszöntöttük a zircieket. A Bakonyi Finnbarátokat is nagyon megviselték a korlátozások: minden évben gazdag programtervünkből tavaly sajnos 11 esemény elmaradt. A Finnbarátok erős közösségében a bezártság alatt is folyamatos az egymásra figyelés: István lelkünket simogató e-mailjei, a spontán alakult túraszakosztály, a műsorokat készítő kultúrkommandó sose engedi el a kezünket. Ezeknek köszönhetően tettre készen várjuk a 2021-es évet: sok-sok feladatot tűzött ki maga elé az idén decemberben 25 éves születésnapját ünneplő egyesületünk!

Péczi Katalin, Zirci Városi Vegyeskórus: – A 2020-as évre sok tervünk volt (3 bérletes koncert a Műemlékkönyvtárban, a hagyományos karácsonyi koncert és egy krakkói fesztivál), ennek megfelelően nagy lendülettel kezdtünk el próbálni januárban. A márciusban bevezetett zárlat miatt törölni kellett a koncerteket, és a próbákat sem tudtuk sokáig megtartani. A krakkói út az utolsó pillanatig bizonytalan volt. Természetesen úgy készültünk, ha utazhatunk, a kórus múltjához méltón szerepeljünk és képviseljük a várost külföldön. Augusztusban aztán 40 bátor utazó szállt fel hajnalban a buszra, és indult el Krakkó felé. Ott úgy fogadtak minket, mint a megmentőket, mert a 44. Krakkói Kézműves Vásár kulturális blokkjának fellépői nem mind érkeztek meg. Így aztán nem panaszkodhattunk, programban, fellépésben nem volt hiány. Nagyszerűen éreztük magunkat, és mindkét nap 40 percig miénk volt a színpad. Hazaérve már készültünk az élménybeszámoló koncertre. Ez azonban már nem jöhetett létre, ahogyan a karácsonyi koncert sem. A 2021-es évben elsősorban a zirci közönségnek szeretnénk énekelni. Amint lehet, elkezdjük a próbákat. Bízunk benne, hogy sokszínű programot tudunk majd összeállítani.

Feje tetejére állított világ

Jeles napok és népszokások a farsangi időszakban

Félig kérésként, félig feladatul kaptam meg, hogy írjak pár sort a farsangi hagyományokról, ami ugyebár egy nagyon izgalmas és vidám téma. Visszatekintve a múltba, hosszasan lehetne mesélni, nem is kell kikacsingatnunk messzi, távoli országokba, kis hazánk is bővelkedik népszokásokban. Hamar megtorpantam, hiszen nem vagyok hiteles tolmácsa efféle dolgoknak, picinyke a tudásom, hogy mindezt papírra vessem. De az igazi „piros lámpa" akkor gyulladt fel fejemben, amikor a kedves olvasókra gondoltam. Hogyan is írhatnék a sokszor három napig tartó bálokról, a csak egy röpke szunyókálásra hazafutó fiatalokról, a színpompás karneváli álarc mögé bújtatott titkos csókokról? Hogyan is írhatnék a parázs hangulatú mulatságokról, amikor a falvak apraja-nagyja együtt múlatta az időt… és most, 2021 februárjában, farsang farkán, a legnagyobb „bálidőben" mindez szigorúan tiltott? A búbánat igen hamar lógó orrot varázsolt ábrázatomra, de aztán belegondoltam, vajon a jelen kor regulái nem törpülnek-e el a régi idők emberének kőkemény élete, a falusi közösség szigorú, íratlan szabályai mellett.

A **farsang** vízkereszt napjától húshagyó keddig, a böjti időszakig tartott. Kevésbé él a köztudatban, hogy van nekünk zöld farsangunk is, ami Húsvéttól pünkösdig, illetve kisfarsangunk, amely Szent Mihály napjától a vonózáró András napjáig tartott. Ekkor volt itt az ideje a táncmulatságok és a lakodalmak megtartásának is. A húsvét előtti negyven napos böjt és az advent idején hangoskodásnak helye nem volt, a nyár pedig szigorúan, kőkeményen dologidő, nem is bővelkedik annyira jeles napokban. Borzavári Dédikénk mesélte, hogy legelőször egy lány, így ő is, 15-16 esztendős korában mehetett bálba, de onnantól már egyből az eladósorban lévő lányok táborát gyarapította. Már a legelső alkalommal megkérdezték a fiatalemberek, vajon hazakísérhetik-e majd az este. Fiatal lányka révén igencsak megijedt az udvarlási szándék eme megnyilvánulásától, fülig pirulva hazaszaladt még a záróra előtt. A népdalainkban megénekelt leányélet azonban igencsak röpke időszaka volt egy nő életének, 24-25 évesen már vénlánynak számítottak. Abban az időszakban üdvözítő és kizárólagosan elfogadható társas kapcsolat a házasság volt, így aki ennek idejében nem tett eleget, azt közössége figyelmeztette kötelességére. Ennek lett a következménye, hogy farsang farkáig, azaz az „esküvői szezon" végéig, aki még mindig pártában maradt, annak bizony kijárt a fegyelmezés. Farsangi játékaink, a különféle alakoskodások hatszáz éves múltra tekintenek vissza, köztük a vénlánycsúfoló szokások is. A húshagyó keddi szűzgulya-hajtást, rönkhúzást és ál-lakodalmat hívhatjuk csúfolódásnak is, de tulajdonképpen a falu fennmaradását célzó termékenységvarázslás szertartása volt.

A legények számára is volt íratlan regula, a 17-18 évesnél fiatalabbak hiába somfordáltak be a bálba, idősebb társaik egyszerűen kitessékelték őket a kocsmából. Amikor viszont elérték a kívánt kort, pártfogásuk alá vették a fiatalokat, voltak olyan vidékek, ahol legényavatás címen puhabáb bált rendeztek számukra. Dédanyáinknak a napi teendői mellett nem volt igazán ildomos az illetlen viselkedés, kivéve az év egyetlenegy napján, mikor összejöttek, általában egy borospincében, s asszonyfarsangot tartottak. Ide aztán férfiak be nem tehették a lábukat, így mindenféle pajzán elgondolásaik voltak, hogy mit is csinálhatnak a fehérszemélyek, akik az evésen, iváson kívül táncoltak és még a boroshordót is meglovagolták, természetesen csak a jó termés reményében.

Húshagyó keddel véget ért a farsang, hamvazószerdával megkezdődik a keresztények számára a **negyven napos böjt**. A hívek siettek a templomba hamvazkodni, a pap az előző évi virágvasárnapi, szentelt barka hamujával keresztet rajzolt homlokukra, ezzel védték meg magukat a bajtól és a betegségektől. A rákövetkező nap csütörtökén egy napra felfüggesztették a böjtöt. A vendéglátás ma már egész turisztikai attrakciót font a torkos csütörtök köré, pedig régen csak a maradékok elfogyasztását engedélyezték, hiszen étel nem kerülhetett a szemétbe. Jobban illett volna ez a kezdeményezés a farsang farkát megelőző kövér vagy zabáló csütörtökhöz, dédapáink biztosan fejüket ingatják e pazarlás láttán, mondván „inkább a has fakadjon, mintsem étel maradjon".

Rönkhúzás Őriszentpéteren (Fotó: oriszentpeter.hu)

A hamvazkodáshoz hasonlóan egyházi áldásban részesülhetünk február 3-án, **Szent Balázs napján**, amikor keresztbe tett vagy összefont gyertyákat a hívők álla alá téve, a püspök segedelmét kérik a torokbaj, s egyéb betegségek ellen. Emlékezzünk csak Móra Ferenc „Körtemuzsika", vagy a „Cinegekirály" című novellájában leírtakra, a torokgyík a gyermekeiket féltő szülők egyik legrettegettebb betegsége volt. Nem csoda hát, ha egyes vidékeken szentelt gyertyából készült nyaklánccfélét tettek a csöppségekre, védve őket egészen a tavasz beköszöntéig.

A paraszti társadalomban az egészség mellett fontos szerepe volt az időjárásnak is, nem csoda hát, ha az úgynevezett időjós-napokat árgus szemmel figyelték. Február 2-án, **Gyertyaszentelő Boldogasszony napján**, az egész ország a medvékre kíváncsi, mit is mond a tudományosságuk. Hogy barna bundás kedvencünk fő meteorológussá avanzsálódott, abban nagy szerepe van Jókai Mórnak, aki az „Új földesúr" című regényében írt először eme Erdélyből származó hiedelemről: *…"ha azt látja, hogy szép napfényes idő van, a hó olvad, az ég tavaszkék, ostoba cinkék elhamarkodott himnuszokat cincognak a tavasznak, s lombnak nézik a fán a fagyöngyöt, pedig lép lesz abból, melyen ők megfogulnak; ha lágy, hízelgő szellők lengedeznek, akkor a medve – visszamegy odújába, pihent oldalára fekszik, talpa közé dugja az orrát, s még negyven napot aluszik tovább; - mert ez még csak a tél kacérkodása, mint a régi rendszer minisztériuma a szabadelvű program mellett."*

Kedvenceim közé tartoznak a **szerelmi jóslások**, amelyeket a téli estéken a fonóban, a munka elvégzése után a lányok a legényekkel együtt igencsak szívesen műveltek. Ma már sokan csak nevetnek efféle csacska babonákon, ám aki nem hiszi, annak szívesen elmesélem szüleim igaz történetét. Egy szép téli estén fiatalok bandába verődve baktattak hazafelé Olaszfalu utcájában. Izgatottan kuncogott mindenki, mert a nagybajuszú Andrást hallgatták, aki állította, hogy biztos tudója annak, miképpen lehetne kistudérozni, vajon ki lészen a jövendőbélijük: Meg kell fogni egy szép piros almát, amíg kiértek a kapuba, mondogatni kell a versikét, de fennhangon ám! Megálltok a kiskapuban, elkezditek enni, no! Eközben a legelső legényt, avagy leányt, akit megláttok, az fog a Jó Isten színe elé kísérni az oltárnál. Nagy igazság van ebben, mert hát az almának varázsereje van az ilyen ügyekben, hiszen Éva is elcsábította vele Ádámot a paradicsomban. *(Folyt →)*

A téltemetés is ehhez az időszakhoz kötődő népszokás

Szüleim még azon este ki szerették volna próbálni a praktikát, hazaérve mindent ugyanúgy tettek, ahogyan hallották. Almát ropogtatva a kiskapuban egymást látták meg először, mivel egymás szomszédságában laktak, igaz, hét évet kellett várni, hogy örök hűséget fogadjanak egymásnak. A néphagyomány, a népművészet sokat változott az évszázadok folyamán, érték külső hatások, de az új dolgokat mindig egy kicsit a magunk szájíze szerint alakítottuk. Így kellene lennie a **Valentin-nappal** kapcsolatban is. Bálint ez, vagy Valentin? Bálint ez a javából, csak most külföldiül mondjuk. Pogány eredete Rómába vezethető vissza, ahol Romulusz és Rémusz barlangja előtt különböző tisztító, termékenységet varázsló szertartásokat végeztek. Keresztény eredete két szenthez kötődik. Az egyik Claudius császár idején halt vértanúságot, tettei alapján tekintettek rá később, mint a szerelmesek védőszentjére. A császár megtiltotta fiatal katonái számára a házasságkötést, mert úgy gondolta, így jobb katonák válnának belőlük. Bálint püspök azonban megsajnálta a fiatalokat, és titokban összeadta őket. A halála előtt börtönéből rendszeresen üzeneteket küldött barátainak. Csodatételei közt tartják számon, amikor őrének vak lányát a hite erejével meggyógyította, és a hozzá írt levelét így írta alá: A Te Bálintod. A másik püspök ereklyéit a Passaui székesegyházban őrzik, így vált az egyházmegye patrónusává. A betegségben élők, főleg a nyavalyatörősök fohászkodtak hozzá segítségért, amit a nyakukban hordott Bálint, vagy frászkereszt is elősegített. A germán nyelvterületen a két szent élettörténete összefonódott, kultusza Magyarországra az 1500-as évek elején már így gyűrűzött be, ezért ekkor a Bálint a legkedveltebb családi nevek közé tartozott. A passaui Bálint püspök orvos volt, a hívek ezért fordultak hozzá segítségül egészséget kérve, ám nem csak önmaguk, hanem egész gazdaságuk számára. Ezen a napon kezdték meg a szőlők, gyümölcsfák metszését, megültették a tyúkokat, párosították állataikat. Február 14-én, a fiatalok különböző szerelmi praktikákhoz folyamodtak, például egy kilenc magvú alma magjait titokban a kiválasztott legény zsebébe kellett csúsztatni, Szent Bálint segedelmét kérve. Kultusza azután kezdett halványodni, amikor az egyház visszavonta a glóriáját. Bálint-nap amerikanizációja ellen sokan próbáltak tenni, többek között *Molnár Pál* újságíró is, amikor Balassi Bálint költőóriásra terelte a figyelmet és 1997-ben megalapította a Balassi Bálint Emlékkardja nemzetközi irodalmi díjat. Európai szintre emelkedett a Balassi Fesztivál, 2006-ban már 39 helyszínen tartottak megemlékezést, Lisszabontól egészen Székelyudvarhelyig. Reményeim szerint a Valentin-nap a jövőben Bálint napként jeleskedhet tovább, főképp ha Balassi Bálint tündöklően szép költészetét tűzzük zászlajára. Alázatos, szép szavai legyenek útmutatóak, szeretetünk és hagyományaink tiszteletére egyaránt.

„Júliámra hogy találék,
Örömömben így köszönék,
Térdet- fejet neki hajték,
Kin ő csak elmosolyodék.”

Wolfné Litter Beáta

A gyógyulásért egymásba simuló kezek

„A kezet csak megfogni szabad! Elengedni vétek, eldobni átok! Egymásba simuló kezek tartják össze az eget és a világot” – ez az idézet olvasható a Zirci Erzsébet Kórház-Rendelőintézet honlapján, a Mozgásszervi Rehabilitációs Osztály mellett.

„A Zirci Erzsébet Kórházban 2007-ben megszűnt az aktív fekvőbeteg-ellátás, és jórészt a Sebészeti Osztály dolgozóiból szerveződött a Mozgásszervi Rehabilitációs Osztály kollektívája. Munkájukat nagy lelkesedéssel és pontosan végezve, hamarosan a térség vezető mozgásszervi rehabilitációs osztályává váltak, kiegészülve neurorehabilitációs profillal is. Az osztály minősítése ebben a kategóriában a legmagasabb, realizált bevételük jelentősen hozzájárul az intézmény pozitív likviditási helyzetéhez. Jó közösség, és munkájukról, odaadásukról a betegek is rendszeresen dicsérő szavakkal emlékeznek meg. Az osztályt számosan keresik, a területen kívüli betegek is kérve rehabilitációs kezelésüket” – hangzott el róluk, amikor a tavalyi Semmelweis-nap alkalmából főigazgatói dicséretben részesültek.

A kórház 2009-től történő folyamatos fejlődése között említhető, hogy a mozgásszervi rehabilitációs tevékenység országos besorolása elérte az országos legmagasabb szakmai besorolási szintet. 2013-ban a Mozgásszervi Rehabilitációs Osztály négy kórteremmel bővült, 2014 szeptemberében pedig európai uniós pályázat keretében a mozgásszervi rehabilitáció szakmai feltételei jelentősen bővültek új tornatermekkel, fizioterápiás berendezésekkel.

A Zirci Erzsébet Kórház Mozgásszervi Rehabilitációs Osztályával kapcsolatban szerkesztőségünkhöz is eljuttattak egy köszönetnyilvánító írást, melyet alább közlünk.

A Zirci Erzsébet Kórház rehabilitációs részlegéről sok jót, dicséretet halottam, tudom, hogy Zirctől távolabbi helységekből érkezők is találtak itt gyógyulást.

E sok dicséret megalapozottságáról magam is meggyőződhettem.

2020. június 19-én combnyaktörés utáni rehabilitációs kezelésre kerültem az intézménybe.

Ekkor még egyhetes kórházi ápolás, műtét után elég elesett állapotban voltam. Nagy szükségem volt a további ápolásra, erősítésre.

Megérkezésem után azonnal gondoskodó ápolók fogadtak. Szobám egy 5 ágyas, nagy, világos, levegős terem volt. Az épületben makulátlan tisztaság uralkodott.

Gondoskodó, segítő, türelmes, kedves ápolók kezébe kerültem. Látták, hogy még szükségem van segítségre. Ezt meg is adták, de nagyon okosan, ahogy látták gyógyulásomat, a segítség átment odafigyelésbe, biztatásba, szerető, kedves gondoskodásba.

A gyors javulásomnak fő alapja volt a nagyszerű gyógytorna. Gyógytornászaink nagy szakértelemmel, türelemmel, szeretettel segítettek a gyógyulásban, erősödésben, önállósodásban.

Nekem a gyógytornára volt a legnagyobb szükségem, de láttam, hogy ezenkívül rengetegféle kezelésre van lehetőség.

Háromheti gondos ápolás után megerősödve, önállósodva, gyógyultan kerültem vissza otthonomba.

Most magam is meggyőződtem, hogy a sok dicséretnek, amit előzőleg hallottam, megvan az alapja.

Örülhetünk és büszkék lehetünk, hogy városunkban ilyen egészségügyi intézmény működik, ami mindannyiunk számára értékes, hasznos munkát végez, s amelynek jó híre nem alaptalanul eljut távoli vidékekre.

Takács Istvánné, Zirc

Kétszer is a legjobbak között a zirci apartman

Szépen kezdődött az idei esztendő a zirci Kinga Apartman számára, hiszen az Év Szállása versenyen második helyezést értek el Non-hotel kategóriában. Már nem ez volt az első elismerésük, 2018-ban a legjobb szálláshelynek kiáltották ki a vendégek.

A legnagyobb magyar szállásközvetítő cég 2020-ban nyolcadik alkalommal rendezte meg az Év Szállása versenyt, melynek eredményhirdetését a járványhelyzet miatt online tartották. A Lóczy Lajos utcában található Kinga Apartman már másodszor szerepelt a díjazottak között.

– Apartmanunk az úgynevezett Ikertelepen található, hiszen férjem édesapja bányász volt, ők vették a házat 1955 körül. Házasságkötésünk után a meglévő épülethez hozzáépítettünk, így együtt éltünk a szülőkkel a halálukig. Miután a gyerekeink „kirepültek a családi fészekből”, nagy lett a ház, ekkor merült fel a szálláshely ötlete. Kialakítottunk két apartmant, majd a múlt évben egy harmadikat. 2018 januárjában fogadtuk az első vendéget – meséli az előzményeket és az indulást *Holczer Lászlóné Ica*, aki férjével közösen üzemelteti az apartmant. Két gyermekkel és négy unokával büszkélkedhetnek, valamennyien Zircen élnek.

Ica minőségellenőrként dolgozik egy zirci gyárban, férje egyéni vállalkozó. Továbbra is a családi házban élnek, ami nagyban megkönnyíti számukra a vendégfogadást. Már az ország minden részéről felkeresik az egykori bányászlakótelepen indított turisztikai szolgáltatást, sőt előfordult, hogy külföldi vendégek – közöttük csehek, szlovákok, németek – is a Kinga Apartmant választották pihenésként. – Azért szeretnek jönni hozzánk, mert egy csendes kis utcában van az apartman, amihez mégis minden közel van, legyen szó boltról, cukrászdáról, pizzériáról, étteremről, amit bizalommal ajánlunk is nekik. Nagyon népszerű manapság a Bakonyban nyaralni, kirándulni. Vannak visszatérő vendégeink, hiszen a környezetük – a szomszédok, utcabeliek – is szívesen fogadják őket – mondja örömmel Holczer Lászlóné.

Az apartmant folyamatosan fejlesztik, most éppen egy szauna kialakításán dolgoznak. A tavalyi évben ugyanis sikerült beszerezniük egy jakuzzit, amit vendégeik előszeretettel használnak, hogy kipihenjék a hosszú túra fáradalmait. Az üzemeltetők minden igyekezetükkel azon vannak, hogy nyugodt környezetet és kellemes, tiszta szállást biztosítsanak a turisták számára. A vendégeknek lehetőségük van szalonnasütésre, grillezésre vagy éppen egy kis kerti pihenésre. Volt, aki a frissen nyírt fű illatában is meglelte az örömét.

Holczer Lászlóné az Év Szállása versenyeken kiérdemelt díjakkal

Nem akármilyen teljesítmény, hogy a Kinga Apartman már az indulás évében elnyerte az Év Szállása Minőségi Díjat a vendégek szavazatai alapján. A nívós elismerést Budapesten, egy színvonalas műsor keretében vehették át, ahol találkozhattak a versenyt kiíró legnagyobb szállásközvetítő cég vezetőivel is. – Az már szinte hihetetlen volt, hogy 2020-ban nyertünk egy második helyezést is, szintén a vendégek szavazatai alapján. A díjat a járványhelyzet miatt személyesen nem lehetett átvenni, de így is nagyon örülünk neki. Azért nagy elismerés ez, mert az ország összes panziója, apartmanja, vendégháza közül választottak ki minket.

Holczer Lászlóné úgy látja, az elnyert díjak is befolyásolják a vendégek választását, hiszen egyre nagyobb az érdeklődés a szálláshely iránt. Persze nem elsősorban a falon is látható, szépen bekeretezett oklevél miatt fogják felkeresni a Kinga Apartmant, hanem azért, ami miatt az elismerő oklevél a fővárosból – immár másodszor – a Lóczy Lajos utcába került.

KG

A zirci sportlövő újabb kiváló eredményei

Szép eredményekkel indult az újesztendő *Vintze Regina* zirci sportlövő, a Komáromi VSE versenyzője számára.

A Magyar Sportlövők Szövetségének Országos Bajnokságán tízméteres légpuska versenyszámban, ifjúsági korcsoportban, egyéni kategóriában harmadik, a juniorok mezőnyében, csapatban második helyen végzett. Részt vett az Európa-bajnoki selejtezősorozatban is, amelynek harmadik állomása sikerült a legjobban számára, a „#csakaHonvéd Kupa” elnevezésű versenyen nem talált legyőzőre a korcsoportjában. A juniorok között is indult a sportlövő-viadalokon, és a nála idősebbek között is tisztességesen helytállt, legjobb eredménye nyolcadik helyezés volt. További hír a zirci sportlövővel kapcsolatban, hogy kiemelkedő eredményeinek köszönhetően beválasztották a Héraklész programba is, amely a legtehetségesebb sportolók eredményes pályafutását segíti elsősorban rendszeres edzőtáborok és keretedzések biztosításával. *(kg)*

HIRDETÉS

AEGON

Aegon Magyarország

Zirc, Kossuth L.u.11.

06-88-414-169

NYITVATARTÁS:

H	13:00-17:00	0630/9743249
K	09:00-13:00	0620/9676632
SZ	09:00-13:00	0630/9743249
CS	09:00-13:00	0630/5442237
	13:00-17:00	0630/9553121

Ma tegyünk a holnapért!